ухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

Буряд-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган

№ 4 (6181)
ЯНВАРИИН
5
СУББОТО
1952 он

Сөөг 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

МАНАЙ РЕСПУБЛИКА ДОТОР (1-дэхи нюур).
КАБАНСКЫН АЖАЛШАДАЙ ҮҮСХЭЛЫЕ ДЭМЖЭНЭ (1-дэхи нюур).
ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ: **И. Кондратьев.**— Томодхогдоһон колхозой парторганизаци (2-дохи нюур).
В. Жигжитов.— Кяхтын аймагта (2-дохи нюур).
Н. Хребтов, К. Бобров.— Уһалагдадаг газарые зүбөөр үтэгжүүлэе (2-дохи нюур).
А. Башинов.— Сэлэнгын хонишодой хүсэл зориг (3-дахи нюур).
М. Давыдов. — Гэдэргээ урадхуулагдаха мүрэнүүд (3—4-дэхи нюурнуудта).
КЛУБАЙ ХҮДЭЛМЭРИДЭ АНХАРАЛ ТАБИХА: (Кударын аймагай Шарагольско хүдөөгэй клубые даагша нүхэр А. И. Жаркойтой хөөрэлдөөн) (3-дахи нюур).
Египедэй премьер-министр Нахас-пашагай мэдүүлгэ (4-дэхи нюур).
Египет тушаа англійска заналтануд (4-дэхи нюур).
Дальна Востогтохи антло-американска зүрилдөөнүүд тушаа (4-дэхи нюур).
Американска заншал (4-дэхи нюур).
Кореядэ даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээнүүд (4-дэхи нюур).
Кореядэхи событинууд (4-дэхи нюур).

МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМЫН ТЕОРИИЕ БЭЕЭ ДААГААД ШУДАЛАГШАДТА ЕХЭ АНХАРАЛ ХАНДУУЛХА

Марксистско-ленинскэ теориие эгыгөөр шудалһан кадрчууд лэ ниие өөрынгөө үдэр бүриин л-ябуулгада хүтэлбэри болгон глэхэ, асари ехэ коммунистиэ байгуулалтын бүхы һалбариые хүтэлбэрилгын тон хүндэтэй арюусалгатай зорилгые зүбөөр дхэжэ шадаха байна. Марксико-ленинскэ теориие мэдэхэгүй, ьшевизмые шудалдаггүй, өөрынтеоретическэ гэзгдэлые усадаггүй хүтэлбэрилхы хүдэлмэриэ хадаа большевистскэ хүтэлилгын искусствые һайнаар ойло шадахагүй, ажал хүдэлмэрий алдуу дутагдалнуудыешье гарга магадгүй байна. Тиимэһээ ьшевистскэ партиин түүхые ба рие, Маркс, Энгельс, Ленин, линай агууехэ зохёолнуудые эгыгөөр шудалха гэһэн зорилго ай бүхы кадрнуудай урда ходо- табигдана.

арксизм-ленинизмые бэеэ даагаад далалга болбол большевистскэ иин түүхые ба теориие шудалха метод болоно гэжэ «ВКП(б)- түүхын Хуряангы курсые» лэн гаргалгатай дашарамдуулан, тийна пропаганда табиха тухай» хэтэ тогтоол соогоо ВКП(б)-гэй нтральна Комитет заагаа һэн. ксистско-ленинскэ теориие бэеэ гаад шудалагшадай тоо манай н дотор жэл бүри олошорно. сахан манай республика соо нга үлүүтэй хүнүүд политическэ эмээ бэеэ даагаад мүнөө дээшэлжэ байна.

үүлэй үедэ коммунистнуудай тическэ һуралсалда, марксизмнизмые бэеэ даагаад шудалагда ВКП(б)-гэй олонхи айкоуд, олохон партийна эхин организинууд горьтойхон анхарал хандаг болоо. Жэшээлхэдэ, Хон аймагта 580 коммунистнууд ба тийнабшэ эдэбхитэд политическэ һуралсалда хабаадуулагданхай, энэй 90 гараниинь марксистскоинскэ теориие бэеэ даагаад шуна. Тэдэнэр бултадаа һуралсангаа түсэбэй ёһоор хүдэлмэрилДекабрь һара соо теоретическэ ференци боложо, тэндэ бэеэ даад шудалагшад «Коммунистическпартиин манифест» зүбшэн хэл- Теоретическэ удаадахи конфеиинь январьда үнгэргэгдэхэ юм. тийна гэгээрэлые ВКП(б)-гэй ом саг үргэлжэ хүтэлбэрилжэ, литическэ бэлэдхэлээ бэеэ даад дээшэлүүлэгшэдэй ямараар алсажа байһаниие хинан шалка байдаг.

артийна гэгээрэлые һайнаар иһанай, марксизм-ленинизмые эеэ даагаад шудалагшадай һуралые зүбөөр эмхидхэһэнэй жэшээ н олооршье харуулжа болохо жа.

эбшье, марксистско-ленинскэ риие бэеэ даагаад шудалагшад, һуралсал зарим аймагуудта өө хангалтагүй байна. Жэшээлгэ, Зэдын аймагта 67 хүн бэеэ гаад һурана гэжэ тоологдоно. д тэдэнэй нэгэншье һуралсалай эй эхинһээ хойшо марксизмнинизмын классигуудай нэгэе зохёол шудалжа дүүргээгүй, ндөө бэеэ даагаад һураха гэһэн моор далда хээд, марксистскоинскэ эрдэмээ дээшэлүүлхын ноһоо һайнаар ороддодоггүй ба. Һуралсалай жэлэй эхилһэнһээ хойшо партийна һуралсал тухай асуудал ВКП(б)-гэй айкомой бюрогой заседани дээрэ нэгэншье удаа зүбшэн хэлсэгдээгүй, бэеэ даагаад һурагшадай хүдэлмэриие хинан шалгаха хэрэг эндэ огто мартагдашанхай байба.

Иимэрхүү дутагдалнууд мүн ВКП(б)-гэй Заиграйн, Ахын айкомуудта үзэгдэнэ. Большевистскэ партиин түүхые ба теориие бэеэ даагаад шудалагшадай һуралсалда бии байгаа эдэ ба бусад дутагдалнуудые ойрын саг соо сүм усадхаха шухала.

Партийна һуралсалые, илангаяа бэеэ даагаад һурагшадай хүдэлмэриие саашадаа һайнаар ябуулжа, һуралсалай түсэбые гүйсэд дүүргэхэ хэрэгтэй. Гэхэ зуура, һуралсалай шанарые һайжаруулха, илангаяа идейно-теоретическэ хэмжээе дээшэлүүлхэ шухала.

Бэеэ даагаад шудалагшадые зорюулагдаһан лекциинүүдые, консультациинуудые партийна кабинедэй дэргэдэ саг үргэлжэ үнгэргэжэ байха, шудалһан зохёолнуудаарнь теоретическэ конференци эмхидхэхэ хэрэгтэй. Аймагайнгаа центрһээ холын колхозуудай, предприятинуудай, организацинуудай бэеэ даагаад һурадаг нүхэдтэ тусгаар ошожо, үзэжэ байһан темээрнь тэдэнэртэй хөөрэлдөө үнгэргэжэ байха хэрэгтэй. Мүн дүтэ шадар байгшадые партийна кабинедтээ урижа асараад, марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые тэдэнэй ямараар шудалжа байһаниие шалгажа байха шухала.

Мүн томилогдоһон консультантнуудай хүдэлмэриие эрид һайжаруулха, тэдэнэртэй семинарнуудые, зүблөөнүүдые үнгэргэжэ байха хэрэгтэй.

Гадна, бэеэ даагаад шудалагшадта туһаламжа үзүүлхэ талаар партийна кабинедүүдэй үүргые улам дээшэлүүлхэ шухала.

Бэеэ даагаад шудалагшадые хэрэгтэй литератураарнь, харуулан ойлгуулха зүйлнүүдээр дүүрэн хангаха хэрэгтэй. Тиимэһээ партийна кабинедүүд хадаа фотоальбом, фотовитринэ, диаграмма гэхэ зэргын зүйлнүүдые бэлэдхэхэ, һайшаан дурадхагдаһан политическэ болон уранһайханай номуудай список табиха зэргэтэй.

ВКП(б)-гэй айкомуудай бюрогой заседанинүүд, партийна эхин организацинуудай суглаануд дээрэ коммунистнуудай политическэ һуралсал тухай асуудал хододоо зүбшэн хэлсэгдэжэ байха, энэ талаар бии байһан дутагдалнуудые дары усадхаха хэмжээнүүд абтаха ёһотой.

ВКП(б)-гэй айкомууд, партийна эхин организацинууд болбол партийна гэгээрэлые үдэр бүхэндэ хүтэлбэрилжэ, марксистско-ленинскэ теориие бэеэ даагаад шудалагшадай һуралсалые хододоо хинан шалгажа байха зэргэтэй.

Марксизм-ленинизмын классигуудай гайхамшагта зохёолнуудые, алдарта большевистскэ партиин түүхые ба теориие улам гүнзэгыгөөр шудалха, тэрэниие өөрынгөө үдэр бүриин ажал-ябуулгада хүтэлбэри болгон хэрэглэхэ гэһэн шухалын шухала зорилго манай бүхы кадрнуудай урда табигдана.

———◎———

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ

Нүхэр И. Ф. Тевосяниие Ленинэй орденоор шагнаха тухай

СССР-эй Министрнүүдэй Совет Түрүүлэгшын Орлогшо ба СССР-эй хара металлургиин Министр нүхэр И. Ф. Тевосянай түрэлгэ 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, мүн Советскэ гүрэнэй үмэнэ ба металлургическа промышленностиие хүгжөөхэ хэрэгтэ тэрэнэй туйлаһан габьяануудые тэмдэглэн, нүхэр Иван Федорович **Тевосяниие Ленинэй** орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ШВЕРНИК.
СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль, 1952 оной январиин 3.

Январьда шүүбэриин тираж болохонь

СССР-эй арадай ажахые һэргээн хөөлгын ба хүгжөөлгын гүрэнэй абадахи урьһаламжаар шүүбэриин долоодохи тираж 1952 оной арьда болохо байна. Энэ хадаа өө жэлдэ болохоор хараалагдаа 19 тиражуудай түрүүшынхинь оно.

Энэ урьһаламжын долоодохи тиражда 226 разрядуудаар 520.116.400 түхэригэй 1.949.250 шүүбэринүүд наадагдаха байна.

Тираж болбол январиин 20-до Кострома городто болохонь.

МАНАЙ РЕСПУБЛИКА ДОТОР

Шэн зоригтойгоор ажаллана

Александр Михайлович Селиванов гансахан өөрынгөө цех соо бэшэ, мүн паровозо-вагонно заводой коллективэй олон мянган гэшүүдэй дунда алдар суутай хүн болоһоор үнинэй. Юуб гэхэдэ, нүхэр Селиванов шэн зоригтойгоор ажалладаг юм.

1944 он. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үе. Илалтые түргэдхэхэ хэрэгтэ советскэ хүн бүхэн бүхы хүсэеэ зорюулжа байба. Тиихэ үедэ һаяхан фабрично-заводской һургуули дүүргэһэн, арбан найман наһатайхан комсомолец Саша үйлэдбэридэ ажаллажа, илалтын хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулхын тула Улан-Удын ПВЗ-дэ ленинско-сталинска комсомолой уряалаар ерээ һэн.

Тэрээнһээ хойшо Саша тус заводой булад шудхалгын цехтэ газорезчигээр ажаллажа захалба.

Уданшьегүй хоёрзуутанай нэрэзэргэлэ хүртэбэ. Үдэрэйнгөө нормые хоёрһоо үлүүлэн, эрхим шанартай булад хоёр дахин ехээр шудхалсажа, немецко-фашистска эзэмлэгшэдые бута нэрбэлгэдэ өөрынгөө хубитые оруулалсаһандаа Александр омогорхоно.

Дайн илалтаар дүүрэбэ. Дайгаар һандаргагдаһан ажахые түргэнөөр һэргээхэ сталинска табанжэлэй түүхэтэ түсэб баталагдаба. Комсомолец Александр Михайлович дайнай хойто тээхи табанжэл соо 7 жэлэй нормо дүүргэжэ, алдар солоёо бүри батадхаба. Тэрэнэй бүтээдэг продукци гансал эрхим шанартай байдаг юм.

Гансахан стахановка ажалаараа тэрэ суурхадаг бэшэ, мүн ленинско-сталинска комсомолой гэшүүн тулдаа залуушуулай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, тэдэниие эршэтэ ажалда хүмүүжүүлдэг байна. Советскэ патриот Селиванов үдэртөө гурбан нормо дүүргээгүй һаа, өөрынгөө амжалтые багада тоолодог юм.

Александр Михайлович шэнэ жэлые шэнэ амжалтануудтайгаар угтаба. Шэнэ жэлэй түрүүшын гурбан үдэр соо үдэр бүриингөө нормые 310 процент дүүргээ.

Тус цехын 75 комсомолецуудай олонхинь үйлэдбэриингөө түсэбые үлүүлэн дүүргэдэг стахановецууд болонхой. Тэдэнэй олонхинь үнгэрһэн жэлдэ 2—2,5 жэлэй нормо дүүргэһэн байна.

Г. Бадмаев.

Сэлэнгын МТС трактор заһабарилгын 1951 оной дүрбэдэхи кварталайнгаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ.

ЗҮРАГ ДЭЭРЭ: Заһабарилга дээрэ һара бүриингөө нормые 170 процент хүрэтэр дүүргэдэг электрогагнууршан Петр Николаевич Власов.

М. Дегтярёвой фото.

Илалтын жэл

Ленинэй орденго паровозо-вагонно заводой шэрэм-шудхалгын цехын коллектив жэгдэ һайнаар хүдэлмэрилнэ. Тус цех 1951 ондо жэлэйнгээ үйлэдбэриин түсэбые 27,4 процентээр үлүүлэн дүүргээ. Тиихэдэ 11 һара соо 1,5 миллион түхэригэй алмалта хэхэһээ гадна, 68 мянган түхэригэй үнэтэ материалнуудые болон түүхэй эдүүдые арбилһан байна.

Тиигэжэ, нёдондо жэлэйхидэ орходоо тус цех 50 процент ехэ алмалта хэһэн байна. Мүнөө энэ цехынхид заводой дирекциин ба парткомой дамжуулгын Улаан тугые бүхөөр барижа ябана. Энэ цехын нүхэд Ведменко, Руссанова, Швыргуна, Гордеева, Лоншаков, Казазаев, Скворцова болон бусадай хүтэлбэрилдэг бригадануудай гэшүүд үдэрэйнгөө нормые хоёр, гурба дахин үлүүлэн дүүргэнэ.

Амжалтануудые хайшан гэжэ туйланаб гэхэдэ, тус бригадануудай гэшүүд өөһэд хоорондоо социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлнэ.

Шэнэ жэлдэ манай коллектив шэнэ амжалтануудай түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ захалаа.

Р. Рабданов, ПВЗ-гэй шэрэм-шудхалгын цехын начальникай орлогшо.

Эб найрамдалые ажалаараа хамгаалхабди

Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэсоюзна гурбадахи конференциин делегат нүхэр Ц. С. Сампиловтай Иволгын аймагай ажалшад һаяхан уулзаба.

Иволгын МТС-эй механизаторнуудай суглаан дээрэ Цыренжап Сампилович Сампилов иигэжэ хэлэбэ:

—Эб найрамдалай лагериин хүсэн үдэр бүри ургажа, бэхижэжэ байна. Дэлхэйн шэнэ дай үүдхэхэ аюулай ехэ болоһониие мэдэрэн, дэлхэйн бүмбэрсэгэй үнэн бодолто хүнүүд эб найрамдалые эдэбхитэйгээр хамгаалхын тула улам олоороо жагсана.

—Эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөн,—гэжэ тэрэ үргэлжэлүүлбэ,—мүнөө үеын гайхамшагта хүдэлөөн болоо. Атомна бомбо хорихо тухай Стокгольмско уряада 500 миллион хүнэй, агууехэ табан гүрэнэй хоорондо Эб найрамдалай Пакт баталуулха тухай Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй Хандалгада 600 миллион шахуу хүнэй гар табиһан ябадал энээниие элеэр гэршэлнэ.

Нүхэр Ц. С. Сампилов болбол бүхы оронуудай эб найрамдалые хамгаалха хүдэлөөндэ хабаадагшадта эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэсоюзна гурбадахи конференциин хандаһан Хандалга тухай хэлэхэ зуураа, шэн зоригто ажалаараа бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай хэрэг бэхижүүлхые аймагай ажалшадые уряалаа.

Удаань самоходно комбайнын механик нүхэр Доржиев, МТС-эй участково механик нүхэр И. Каленых, директорые политическэ талаарнь орлогшо нүхэр И. Борисов болон бусад үгэ хэлэжэ, эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэсоюзна гурбадахи конференциин хандалгые һайшааба. Тиин, тракторнуудба хүдөө ажахын машинануудые заһабарилжа болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө бүхы хүсөө гарган хүдэлмэрилжэ, эб найрамдалай хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулха байһан тухайгаа тэдэнэр мэдүүлээ.

Сталинай нэрэмжэтэ ба «Улаан-Оронго» колхозуудай колхознигууд нүхэр Сампиловтай мүн лэ уулзаһан байна. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой 76 наһатай гэшүүн Бальжинима Цыденов бүхы колхознигуудай үмэнэһөө үгэ хэлэжэ, малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхын ба хабарай тарилгада эрхимээр бэлэдхэхын түлөө тэмсэхэ байһанаа найдуулаа.

Л. Бондаренко.

Республикын МТС-үүдтэ трактор болон хүдөө ажахын машинануудые заһабарилгын ябаа тухай

БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерствын 1952 оной январиин 1-нэй мэдээн

(Квартальна түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

МТС-үүд	Трактор	Плуг	Сеялка
Курбын	133,3	125,0	216,7
Ново-Брянска	132,1	125,0	212,5
Сосновско	125,0	100,0	—
Жиримскэ	122,7	107,1	276,6
Хориин	115,0	109,1	142,8
Түнхэнэй	112,5	137,5	230,8
Сэлэнгын	109,1	145,4	153,8
Саянтын	108,0	112,0	100,0
Торгин	105,6	166,7	350,0
Удын	104,2	89,3	122,2
Кыренскэ	100,0	154,5	140,0
Иволгын	100,0	140,0	154,5
Сэлэндумын	100,0	122,7	116,7
Сухын	100,0	116,7	166,6
Хонхолойн	100,0	104,2	171,4
Итанцын	100,0	100,0	185,7
Чесанын	100,0	77,3	242,8
Закаменай	90,5	113,6	300,0
Хэжэнгын	85,7	103,1	150,0
Хамнигадайн	85,0	77,3	120,0
Эгэтын	84,6	100,0	236,4
Тарбагатайн	83,3	103,6	250,0
Ехэ-Кударын	82,6	172,7	242,8
Бургалтайн	81,3	143,3	228,5
Окино-Ключевскойн	79,0	109,3	164,7
Баргажанай	77,3	145,4	300,0
Ехэ-Куналейн	77,3	128,6	208,3
Кабанскын	76,9	110,7	277,7
Кяхтын	76,9	103,6	222,2
Бага-Куналейн	75,0	116,3	294,1
Бичурын	71,7	102,1	143,8
Темлюйскэ	69,6	118,2	233,3
Үшөөтэйн	69,2	200,0	255,5
Суулгын	60,0	164,3	300,0
Гашайн	58,7	116,7	260,0
Куйтунска	45,0	100,0	301,4
Сагаан-Усанай	20,0	63,6	157,1

Республикын аймагуудта үрһэ хаалгын ябаса тухай

БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерствын 1952 оной январиин 1-нэй мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Ороһого культурануудай үрһэ	Хартаабхын үрһэ
Хойто-Байкалай	120,3	104,2
Байкало-Кударын	110,5	84,0
Кабанскын	109,5	111,1
Түнхэнэй	104,9	67,3
Тарбагатайн	104,9	61,8
Баргажанай	102,5	111,1
Курумканай	95,0	42,3
Прибайкальска	92,6	72,5
Иволгын	91,5	43,3
Хориин	90,1	30,6
Кударын	78,3	82,4
Заиграйн	73,0	39,7
Торгин	64,9	44,3
Бичурын	64,4	58,6
Зэдын	64,1	17,6
Мухаршэбэрэй	63,2	63,1
Баунтын	58,2	46,8
Хэжэнгын	58,2	23,6
Кяхтын	54,5	20,5
Сэлэнгын	53,0	43,8
Закаменай	49,0	64,6
Яруунын	46,8	31,8

Кабанскын ажалшадай үүсхэлые дэмжэнэ

Мухаршэбэрэй аймаг

«Эрдэм» совхозой (директорынь нүхэр Попков) коллектив 1951 оной хүдөө ажахын жэлые амжалтатайгаар үнгэргөө. Гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө 114 процент дүүргэһэн байна. Гадна, малажал хүгжөөхэ талаар тус совхозой малшад ехэ амжалта туйлаа. 100 үнеэн бүриһөө 105 тугал, 100 гүүнһээ 98 унага абажа түлжүүлһэн байна. Гүрэндэ мяха тушааха түсэбөө мүн лэ дүүргээд, түсэбһөө гадуур 160 центнер мяха тушаагаа.

Совхозой малшад энэ жэлдэ малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ байна.

Республикын хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудай шэнэ дэбжэлтын түлөө республиканска мүрысөө эмхидхэхэ тухай Кабанскын аймагай колхознигуудай хандалгатай танилсаха зуураа, совхозой хүдэлмэрилгэшэд хабарай полевой хүдэлмэридэ һайнаар бэлэдхэхэ гэжэ шиидэбэ. Хүдөө ажахын машинануудые заһабарилха IV кварталай түсэбые эдэнэр үлүүлэн дүүргэһэн байна. Хабарай тарилгада хүрэхэ хэмжээтэйгээр үрһэ хаажа дүүргээ. Мүнөө эндэхи хүдэлмэришэд үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулганууды амжалтатайгаар ябуулжа байна.

* * *

Суулгын сомоной Андреевэй нэрэмжэтэ колхозой Будажап Жанаевай отарынхид 400 гаран хонидые тобир тарганаар үбэлжүүлжэ байна.

Малай үбэлжэлгэ эмхитэйгээр үнгэргэлгэ хадаа мал үсхэбэрилгын шухала асуудал гэжэ мэдэһэн нүхэр Жанаевай отарынхид Кабанскын аймагай колхознигуудай хандалгые һайшаан дэмжээд, үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхын түлөө оролдожо байна. Энэ отарын хонишод эгэшэ дүү хоёр Дарима ба Балмасуу Содбоевануд, Цыбжит Очирова гэгшэд оролдосотой һайнаар ажаллана. Энэ намарай ороной кампаниие тэдэнэр эмхитэйгээр үнгэргөө. Һайн үүлтэрэй хусануудта эхэ хонидоо табижа, ороондо оруулһан байна. Хонин ажал хүгжөөхэ табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын тула эндэхи хонишод бүхы оролдолгоёо гаргана. Энэ отарада мүнөө түлабалга эхилэнхэй. Эндэхи хонишод мүнөө 112 хурьга абаад, түлжүүлжэ байна. Шэнэ түлнүүдые һайнаар абахын тулада нүхэр Жанаев шарга дээрэ дулаан повозко түхеэрээ.

* * *

«Үнэн» колхозой племенной хонидой фермэдэ түл абалга һайнаар үнгэргэгдэжэ байна. Эндэхи фермын типовой байра һайнаар түхеэрэгдэнхэй. Үбһэ тэжээлээр фермэ хүсэд хангагдаһан байна.

Энэ фермын ахалагша хонишон Бальжима Дамбиева, хонишон Цырендулма Ракшиева гэгшэд хонидоо тарганаар үбэлжүүлжэ, үбэлэй түл абалгые һайнаар үнгэргэжэ байна.

Зэдын аймаг

ПЕТРОПАВЛОВКА. Аймагай колхозуудай гэшүүд кабанскынхидай хандалгатай танилсаад, колхозно ажахыгаа улам хүгжөөхын түлөө эрмэлзэжэ байна.

«Улаан Үшөөтэ» колхозой хониной-товарна фермые даагша нүхэр Самбуев хонишодой зүблөө татажа, Кабанскын колхознигуудай хандалгатай танилсуулаа. Хонидоо бүрин бүтэнөөр, нэгэшье гарзагүйгөөр үбэлжүүлхэ гэжэ эндэхи хонишод шиидэбэ.

Мүн Буденнын нэрэмжэтэ колхозой фермэ, гүүртэ ба отаранууудай, тарианажалай бригадын колхознигууд кабанскынхидай хандалгатай танилсуулагдаба. Тэрээниие халуунаар дэмжэһэн колхознигууд малай үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхэ, хабарай тарилгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр уттахаар бэлэн байһанаа мэдуулбэ.

Һаалишад-комсомолкануд

Хэжэнгын аймагай Чесанын сомоной «Коминтерн» колхозой малшадай дунда комсомолкануд Ч. Доржиева, Д. Дашибилова, Н. Дугарова гэгшэд эрхим жэшээ харуулан хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр колхозойнгоо племенной үнеэдэй гүүртэдэ хүдэлмэрилдэг. Эдэ нүхэд үнгэргэгшэ жэллэ тус бүридөө 15—15 үнеэ даажа абаад, тэдэнһээ гараһан түлнүүдые гарзагүйгөөр түлжүүлһэн байха юм. Һү һаалгааршье муу бэшэ амжалтануудтай.

Эдэ һаалишад мүнөө жэллэ 18—18 үнеэ даажа абанхай. Шэнэ түл абалгые бэлэдхэл һайнтайгаар уттахань. Мүн өөһэд өөһэдынгөө малда эдюулхэ үбһэ, соломо һүрилжэ абанхай.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Томодхогдоһон колхозой парторганизаци

Түшөөмэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхозой партийна организаци ВКП(б)-гэй 30 гэшүүд ба 2 кандидадуудһаа бүридэнэ. Партийна бюрогой секретарь нүхэр Гулгонов ВКП(б)-гэй обкомой дэргэдэ 9 һарын партийна курса дүүргэһэн, бэлэдхэл һайнтай хүдэлмэрнлэгшэ юм. Парторганизаци хадаа ходоо түсэбэй ёһоор хүдэлмэрилдэг. Нүхэр Гулгонов партидоторой хүдэлмэриин, колхозой ажахын ба культурын хүгжэлтын бүхы шухала асуудалнуудые парторганизациигаа бюрогой гэшүүдтэй зүбшэн хэлсэжэ, артелиингээ хэрэгтые коллегиальна ёһоор хүгэлбэрилгэ.

Коммунистнуудаа ажалай түрүүшүүл

Парторганизаци хадаа партийно-эмхидхэлэй ба политическэ хүдэлмэриие ажахын хүдэлмэритэй зүбөөр таарууулан ябуулдаг юм. Политическэ ба ажахын бүхы шухала хэмжэ-ябуулгануудаа парторганизациин хүтэлбэреэр үнгэргэгдэнэ. Ажахын хэрэгтэ партийна нүлөө шангадхахын тулада коммунистнуудаа үйлэдбэриин шухала һалбаринуудта зүбөөр хубаарилан табинхай. Колхозно үйлэдбэри дээрэ хамта 25 коммунист хүдэлмэрилнэ. Тарилажал дээрэ 13 коммунист ажаллана. Таряа хуряалгын ба гүрэндэ тушаалгын үедэ партийно-комсомольско гурбан группа хүдэлмэрилөө. Партийна организаци хадаа ажахын хэрэгтэ тэдэнэй нүлөөе дээшэлүүлдэг, тэдэнээр дамжуулан хүтэлбэрилдэг байна. Тиимэһээ колхозынь бүхы бөрхэшэлнүүдые дабажа, таряа хуряалгые хаһа саг соонь дүүргэһэн, гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө болзорһоонь урид гүйсэдхэжэ шадаһан байха юм.

Коммунист М. Фроловой бригада колхоз соогоо түрүү зэргэдэ ябадаг. Энэ бригадада хүдэлмэрилдэг коммунистнуудаа О. Дугаров, Б. Ангаренов, Г. Дригенов гэгшэд хүдэлмэриин бөрхэтэй участогуудта табигдадаг һэн. Тэдэнэр үдэрэйнгөө даалгабариие 150—200 процент дүүргэжэ, колхознигуудта ульгэр жэшээ харуулдаг байгаа. Жаткын машинист-коммунист Р. Онханов үдэрэй 4,5 гектар таряа хадахын орондо 7 гектар хададаг байгаа. Энэ бригада таряа хуряаха ба гүрэндэ тушааха түсэбөө колхоз соогоо эгээн түрүүн дүүргэһэн юм.

Коммунист нүхэр Дригеновэй даажа байдаг ОТФ хонидойнгоо үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэжэ байна. Коммунист нүхэр Саргаева 44 буруу хоролтогүйгөөр, һайнаар харууһалжа байха юм. Коммунистнуудай һайнаар хүдэлмэрилжэ, колхознигуудые дахуулан ябаһан жэшээнүүд олон.

Малдаа тэжээлэй база байгуулха хэрэгтэ ехэ анхарал табигдана. 35 га сабшалангай бургаһаан сэбэрлэгдээ. 26000 тэргэ наг шэбхэ сабшалан дээрэ гаргагдаа. Үбһэ тэжээл бэлэдхэл дээрэ 21 коммунист хүдэлмэрилөө. Колхоз болбол бүхы сабшалангаа хаһа саг соонь сабшажа абаһан байна. Коммунист Даншеевэй хүтэлбэрилдэг барилгашадай бригада малай шэнэ байрануудые бариһан ба хуушануудыень саг болзор соонь гүйсэд заһабарилһан байха юм. Мүн бүхы үүртэнүүдтэ кормушканууд шэнээр хэгдэһэн байна. Мүнөө малай үбэлжэлгэ нилээд эмхитэйгээр үнгэргэгдэжэ байна.

Колхозоо эмхидхэлэй-ажахын талаарнь бэхижүүлхын тулада зохихо хэмжээнүүдые абадаг байна. Колхозодо тепловой электростанци баригданхай. Токарна станок, тээрмэ, пилорама, радиоузел хүдэлмэрилнэ. Малажалай хүндэ хүдэлмэри механизировалагдажа, колхознигуудай гэрнүүдтэ электрын гэрэл оруулагдажа байна.

Коммунистнуудаа — агитаторнуудаа ба мүрысөө үүсхэгшэд

Колхознигуудай дунда политическэ хүдэлмэри ябуулгада парторганизаци ехэ анхарал табина. Агитколлективынь 23 агитаторнуудһаа бүридэнэ. Тэдэнэй тоодо коммунистнуудһаа гадна, комсомолецууд болон партийнабэшэ эдэбхитэд ороно. Тэдэнэй олонхинь дүй дүршэл ехэтэй нүхэд байха юм.

Партбюрогой секретарь нүхэр Гулгонов агитаторнуудай хүдэлмэриин дүй дүршэлые шэнжэлэн согсолжо, семинарнуудые үнгэргэжэ, тэдэндэ туһалдаг байха юм. «Хөөрэлдөөндэ яажа бэлэдхэхэб», «Агитаторай үгэ хэлэлгэ ямар байхаб», «Харуулан ойлгуулха агитаци яажа хэрэглэхэб» гэһэн ба бусад асуудалнууд семинарнуудаа дээрэ хэлсэгдэнэ.

Агитаторнуудай хүдэлмэриие хинахын тулада партийна бюрогой гэшүүд хөөрэлдөөнүүд дээрэ байлцадаг, мүн агитаторнуудай тоосоо партбюрогой заседани дээрэ шагнадаг заншалтай.

РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаһан һунгалтануудай, ажахын-политическэ шухала кампанинуудай, арадай сүүдүүдтэ һунгаһан һунгалтануудай үедэ агитколлектив илангаяа ехэ хүдэлмэри хээ.

Эрхим агитаторнуудаа нүхэд Машкиев, Андренов, Данжеев, Солданов ба бусад колхознигуудай дунда һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг юм.

Колхоз болбол 45 точкотой радиоузелтай. Полевой станууда 3 радиоприемнигууд тодоогдонхой. Колхоздонь номоор баян библиотекэ бии. Элдэб газетэ ба журнал колхоз захижа абадаг. Колхознигуудынь 300 гарак хэһэг газетэ мүнөө захина.

Социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ ба хүтэлбэрилхэ талаар партийна организаци ехэ оролдолго гаргана. Эрхим малшадта хүндэтэ нэрэзэргэ олгохо, хүдөө ажахын Бүхсэсоюзна выставкэдэ хабаадаха условитой агитаторнуудаа колхознигуудые танилсуулна, мүрысөөнэй удхашанарые тайлбарилжа үгэдэг. Колхознигууд социалистическэ мүрысөөндэ оролсохо зуураа, социалистическэ дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абадаг, тэрэнээ дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэжэ, бага бэшэ амжалганууде туйладаг байха юм. Колхозой правлени ба парторганизаци мүрысөөнэй дүнгүүдые хододоо гаргажа, түрүү бригада болон фермэнүүдтэ дамжуулгын Улаан тут барюулна, эрхим колхознигуудые хүндэлэлэй доскада бэшэнэ.

Колхозно үйлэдбэриин 22 түрүүшүүл, мүн артелинь хүдөө ажахын аймагай выставкэдэ хабаадаа. Колхоз болбол эрхим показательнуудай түлөө хүдөө ажахын Бүхсэсоюзна выставкэдэ кандидадаар зууршалагданхай.

Колхоз болбол малай үбэлжэлгэдэ эрхимээр бэлэдхээд, адуу малаа тобир тарганаар ондо оруулжа байна. Нүхэр Даншеевэй даажа байдаг гахайн фермэ гахай үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб үни хада үлүүлэн дүүргэһэн байна. Гахайшан Р. Бродниковада «Республикын эрхим гахайшан» гэһэн хүндэтэ нэрэзэргэ олгогдоо.

Партийна суглаанууд нигэжэ үнгаргэгдэнэ

Партийна суглаа хэхэ үдэр, хэлсэхэ зүйлнүүдынь түсэб соо хараалагдадаг. Гэбэшье, түсэбөөр хараалагдаагүй шухала асуудалай гаража ерэхэдэ, партбюрогой секретарь нүхэр Гулгонов бюрогой гэшүүдые суглуулжа зүбшэһэнэй һүүлээр суглаанда бэлэдхэл хэдэг байха юм. Партийна суглаанда бэлэдхэлгэдэ, бюрогой гэшүүдһээ гадна, жинрэй коммунистнууд олоор хабаадуулагдадаг юм. Партийна суглаанай болохо саг, хэлсэхэ зүйлнүүд тухай коммунистнуудта 3—4 үдэр урид мэдээсэгдэдэг байна. Тиимэһээ партийна суглаан дээрэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ коммунистнууд бултадаа эдэбхитэйгээр хабаадажа, шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл хэдэг.

Үнгэрэгшэ жэлэй турша соо хамта 22 партийна суглаан болоо. Парти, правительствын шухала шиидхэбэринүүд тушаа, парторганизациин ба колхозой ажабайдалда хамаатай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Жэшээлхэдэ, колхозой правлениин ажахын ябуулга тухай, ниитэ-политическэ хүдэлмэри тухай, ажалай эмхидхэл һайжаруулха ба журам шангадхаха тухай, коммунистнуудай һуралсал тухай, социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай ба бусад асуудалнууд хэлсэгдэһэн байха юм.

Түрүүшээр залуу коммунистнууд Ахунаев, Хапхаренов гэгшэд үгэ хэлэжэ шадахагүйбди гээд, партийна суглаандаа дуугай һуугаад гарадаг байгаа. Партийна организаци хадаа тэдэниие дадхуулһаар үгэ хэлэлгэдэ һургаһан байха юм. Жэшээлхэдэ, комсомольско организациин хүдэлмэри тухай асуудал партийна суглаан дээрэ хэлсэхынгээ урда тээ партбюрогой секретарь нүхэр Гулгонов коммунист нүхэр Ахунаевта МТФ-гэй комсомолецуудай хүдэлмэриие шалгаха даалгабари үгөө, тэрэ даалгабаряа яажа дүүргэхыень заажа үгэһэн байгаа. Нүхэр Ахунаев даалгабаряа оролдосотойгоор дүүргэһэн, суглаан дээрэ үгэ хэлэжэ, үнэтэ дурадхалнуудые оруулһан байха юм. Иигэжэ партбюро суглаан дээрэ аниргүй һуудаг коммунистнуудые партийна ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаададаг болгоно.

Партийна суглаан коммунистнуудай эдэбхитэй хабаадалгатайгаар үнгэргэгдэжэ, тодорхой шиидхэбэри гаргадаг юм. Партийна бюро тэдэ шиидхэбэринүүдэй гүйсэдхэлые эмхидхэдэг, хододоо тэрэниие хинажа байдаг. Шухала болоходонь партийна бюрогой заседани дээрэ, мүн эзлжээтэ суглаан дээрэ-шье тус тус коммунистнуудай тоосоо шагнадаг юм. Жэшээлхэдэ, 1951 оной октябриин 16-да болоһон партийна суглаан дээрэ «малажал хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтэ тухай» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Фроловой тоосоо шагнаад, зохихо тогтоол гаргаһан байгаа. Гэбэшье, энэ тогтоолынь хангалтагүйгөөр дүүргэгдээ. Тиихэдэнь партийна тус суглаанай шиидхэбэриин гүйсэдхэл тухай ноябриин 26-да болоһон партийна ээлжээтэ суглаан дээрэ дахин хэлсэжэ, нэмэлтэ хэмжээ-ябуулгануудые хараалһан байха юм. Эдэ хэмжээнүүдынь малай үбэлжэлгын эхиндэ үзэгдэһэн ехэ дутуунуудые усадхаха хэрэгтэ туһалһан байгаа.

Партийна нээмэл суглаанууд партийнабэшэ эдэбхитэдэй хабаадалгатайгаар хэгдэжэ, колхозой ажахын ба культурын хүгжэлтын шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэдэг юм.

Коммунистнуудай политическэ хүмүүжүүлгэ

Коммунистнуудай идейно-политическэ ургалта тухай партийна организаци ба тэрэнэй бюрогой секретарь нүхэр Гулгонов ехэ оролдолго гаргана. Парторганизаци хадаа коммунист бүхэнэй политическэ бэлэдхэлээ хэр зэргээр дээшэлүүлжэ байһые ажаглан шалгажа ба шухала болоходонь амжалтатайгаар һураха хэрэгтэнь тэдэндэ туһаладаг байха юм. 1950—1951 оной һуралсалай жэлдэ бүхы коммунистнуудынь һуралсалда хабаадуулагдаһан, программна материалаа дүүргэһэн байха юм.

Партийна организаци хадаа һуралсалай шэнэ жэлдэ һайнаар бэлэдхэжэ, тэрэниие хаһа саг соонь, эмхитэйгээр эхилээ. Политһургуулида — 9, «ВКП(б)-гэй түүхын Хурянгы курс» шудалха гол гүхэлэй кружогто — 12 коммунистнуудаа һурана. Гадна, бурят-монгол үзэг бэшэг шудалха кружогто 4 коммунист һурана, 2 коммунист партийн түүхэ ба теориие бэеэ даагаад шудална.

Бусад коммунистнуудынь курсануудта һурана. Политһургуулиин болон кружогой пропагандистнуудаар бэлэдхэлтэй нүхэд Ц. Машкиев, Гулгонов (парторганизациин секретарь) баталагдаһан байха юм. Политһургуули ба кружогой бүхы һурагшад учебнигүүд болон бусад хэрэгсэлнүүдээр хүсэд хангагданхай, бултадаа газетэ, журнал захидаг юм. Альбом, плакат, географическа карта гэхэ зэргын харуулан ойлгуулха зүйлнүүдые партийна организаци оложо абаа.

Политһургуули ба кружогто занятинуудынь эмхитэйгээр үнгэргэгдэжэ, һуралсалай түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэнэ.

* * *

Партийна организаци хадаа партийнабэшэ эдэбхитэдтэ түшэглэн хүдэлмэрилнэ. Партийна нээмэл суглаанууд дээрэ шухала асуудалнуудые хэлсэлгэдэ тэдэнэр хабаадуулагдана. Олон нүхэд ниитын хүдэлмэридэ ябадаг. 7 хүн агитаторнуудаар хүдэлмэрилнэ. 6 хүн кружогто ябажа, партийн түүхэ шудална.

Партийна организаци өөрынгөө зэргэдэ колхозно үйлэдбэриин түрүүшүүлые абажа байдаг. Үнгэрэгшэ жэлдэ Л. Фролов, Е. Андрёнов гэгшэд партийн гэшүүнэй кандидадуудта абтаа. ВКП(б)-гэй гэшүүнэй 5 кандидат гэшүүндэ абтаһан байха юм.

Залуу коммунистнуудые ВКП(б)-гэй уставтай танилсуулхын тулада хөөрэлдөөнүүд хэгдэдэг. Шадаха зэргээрнь партийна даалгабари үгтэдэг. Тэдэнэр- бултадаа политическэ һуралсалда хабаадуулагдаа.

* * *

Гэхэ зуура, партийна организациин хүдэлмэридэ дутуунууд үшөө бии. Лекционно пропаганда һулаар табигданхай. Хүдөө ажахын, естественно-научна темээр лекциинүүд үсөөн уншагдана. Колхозой клуб һайнаар түхеэрэгдэнхэй болобошье, заримдаа хаалтатай байдаг. Малай фермэнүүд дээрэ улаан булангууд һайнаар түхеэрэгдээгүй байна. Колхознигуудта кино харуулга хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй.

Партийна организациин зорилго юуб гэхэдэ, партийно-эмхидхэлэй ба партийно-политическэ хүдэлмэриие улам һайжаруулан, тэрэнэй үндэһөөр колхозойнгоо ажахын ба культурна байгуулалтын асуудалнуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ ябадал болоно. Мүнөө малай үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхэ, малажалай талаар, илангаяа эбэртэ бодо мал үсхэбэрилгөөр бии байһан гэгдэлээ усадхаха, хабарай тарилгада эрхимээр бэлэдхэхэ хэрэгтэй.

Колхозоо эмхидхэлэй-ажахын талаарнь бэхижүүлхэ хэрэгтэ партийна организаци анхаралаа саг үргэлжэ хандуулха ёһотой.

И. Кондратьев.

Куйбышевска область. Безенчукска районой Екатериновка тосхондо область соо эгээн ехэ, колхоз хоорондын радиоузел бариндажа дүүрээ. Энэ радиоузел худөө ажахын томодхогдоһон табан артельнуудые хангана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: радиоузелай монтернууд Н. Шешунов ба Н. Горячкин (баруун гарһаа) гэгшэд колхознигуудай гэртэ радио оруулжа байна.

ТАСС-эй фотохроника.

КЯХТЫН АЙМАГТА

МАЛШАДАЙ АМЖАЛТА

Усть-Киранай сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Галина Сергеевна Русанова 10 гаран жэлдэ малажал дээрэ хүдэлмэрилжэ, ехэ дүй дүршэлтэй болонхой. Тэрэ хадаа 1951 он соо даажа байһан 12 үнеэнһээ 13 тугал абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлээ.

Нүхэр Русанова үнеэн бүриһөө дулда зэргээр 978 литр һү haажа, һү haаха жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн байна.

Мүн энэ сомоной Ульяновай нэрэмжэтэ колхозой адуушан Григорий Иванович Зарубин үнгэргэгшэ жэлдэ абаһан унагадаа хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ, бага бэшэ амжалта туйлаа. Энэ нүхэр адуу моридоо жэл бүри атар тарганаар, бүрин бүтэнөөр ондо оруулдаг эрхим адуушан юм.

УНШАЛГЫН ЖЭШЭЭТЭ БАЙШАН

Маленковой нэрэмжэтэ колхоздохи (Сүбэгтэ) уншалгын байшан һайнаар хүдэлмэрилнэ. Колхозой гэшүүд ажалайнгаа һүүлээр уншалгынгаа байшанда сугларжа, ном, газетэ, журналнуудые уншадаг, шатар, даам наададаг байна.

Уншалгын байшангые даагша нүхэр Жигмитдоржиев малай фермэнүүдтэ ошожо, малшадта лекциинүүдые уншана. Жэшээнь тэрэ хадаа хонишодто «Нойр ба зүүдэн» гэһэн темээр лекци уншажа, тэдэнэрые һонирхуулаа.

КОЛХОЗНИГУУДАЙ ХОР

Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоздо 18 залуушуулһаа бүридэһэн хор эмхидхэгдээ. Эхин һургуулиин багша Н. Бобелевагай хүтэлбэри доро тус хор советскэ композиторнуудай дуунуудые шудална, арадай танца ба пляска наадана.

СТУДЕНТНЭРЭЙ ВЕЧЕР

Кяхтын хүдөө ажахын техникумэй дэргэдэ уранһайханай самодеятельностиин кружок эмхидхэгдээд, суббото бүхэндэ концерт табина.

Мүн тус кружогойхид машинно-тракторна станцида ошожо, механизаторнуудта зүжэг наада харуулаа.

ШАТАРАЙ ЧЕМПИОНАТ

А. С. Пушкинай нэрэмжэтэ ород дунда һургуулида (город) шатарай турнир эмхидхэгдэжэ, тэрээндэ 19 һурагшад-шатаршад хабаадалсаба. 17 очко абаһан 8-дахи классай һурагша Вячеслав Якимов 1-дэхи һуури эзэлжэ, һурагшадайнгаа дунда чемпион болоо. 2-дохи һуурида В. Четверяков, 3-дахи һуурида Московский гэгшэд гараба.

В. Жигжитов.

Колхозой шэнэ клуб

Кабанскын аймагай Тресково тосхондо шэнэ клуб бариндажа дүүргэгдэбэ. Энэ байшан гоё түхэлтэй ба олон таһалгатай юм. «Коммунизм» колхозой правлени клубаа шэмэглэн гоёохын тула ехэ хүдэлмэри хэжэ байна. Клуб соогоо гусхай өөрын библиотекэтэй болобо.

Уһалагдадаг газарые зүбөөр үтэгжүүлэе

Макай республикада уһалагдадаг газарнуудые үтэгжүүлгэ хадаа газарай хүрьһэнэй үрэжэлые дээшэлүүлхэ, үндэр ургаса ургуулха ябадалда ехэ удхашанартай. Үтэгжүүлгые зүбөөр бэлэдхэлгэ, тэрэниие газарай хүрьһэндэ оруулха сөөг болзор ба арганууд ургасын шанарта нүлөөлдэг. Зүгөөр үтэгжүүлгын ямар газарта оруулагдаһанһаа ургасын шанар ехэнхилээ дулдыдана гэжэ манай ороной хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүй дүршэл харуулаа. Уһалагдадаг газарые үтэгжүүлхэдэ ехэ ургаса хуряагдана гэжэ үндэр ургасын мастернуудколхознигуудай дүй дүршэл, мүн Онохойн мелиоративна туршалгын станциин хүдэлмэриин дүнгүүд гэршэлнэ.

Уһалагдадаг газарай хүрьһэнэй тэжээлэй бодосуудай угаагдажа, бага болодог дээрэһээнь, тиимэ газарнуудые илангаяа ехээр үтэгжүүлхэ хэрэгтэй. Шииг нойтоной ашаар ургамал хадаа тэжээлэй бодосуудые һайнаар хэрэглэдэг. Юуб гэхэдэ, ургамалнууд гансал уһан соо хайлаһан тэжээлэй бодосуудые хүрьһэнһөө абажа шададаг юм. Хүрьһэндэ шииг нойтоной бага байгаа һаань, тэжээлэй бодосуудые ургамалнууд хэрэглэжэ шададагүй. Бурят-Монголдо илангаяа май, июнь һарада бороо хура багаар ородог юм. Тиимэһээ зарим жэлнүүдтэ республикын колхозууд һайнаар үтэгжүүлһэн аад, уһалагдадаггүй газарнуудһаа муу ургаса абадаг байна. Зүбөөр уһалагдаһан ба үтэгжүүлэгдэһэн газарнуудһаа хүдөө ажахын культурануудай үндэр ургаса хэзээдээшье абтадаг байна.

Һүүлэй хэдэн жэлнүүдтэ манай туршалгын станци болбол хабарай шэниисэ тариха газарай пар хахалхадаа гектар бүхэндэнь 30 тонно шэбхэ оруулһан ба минеральна тэжээл 4 дахин иимэ болзорто оруулһан байна: 1. тарилгын урда тээ; 2. таряанай гаража байхада; 3. таряанай колосложо байхада; 4. таряанай эдеэшэхын урда тээ. Минеральна үтэгжүүлгэ иимэ тэжээлнүүдһээ бүридэһэн байгаа: 20 процент аммониин сульфат — гектар бүридэ 6 центнер, 18 процент суперфосфат — гектар бүрилэ 6,66 центнер, 58 процент калийна дабһан—гектар бүридэ 1,2 центнер. Минеральна тэжээл оруулхатаяа хамта уһалалга хэгдэһэн байгаа.

Эдэ условинуудые дүүргэһэнэй ба хүрьһые агротехническэ зүбөөр элдүүрилһэнэй ашаар га бүриһөө «лютесценс 62» гэжэ хабарай шэниисын иимэ хэмжээнэй ургаса абтаһан байна:

Вариантнууд	Тарилгын ургаса (центнерээр)
1. Үтэгжүүлгэтэйгээр, зүбөөр уһалхада (тарилгын урда тээ ба ургасын ургажа байхада 3 дахин уһалагдаа)	42,6
2. Тарилгын урда тээ үтэгжүүлгэтэйгээр нэгэ дахин уһалһан газарһаа	23,9
3. Уһалалагүйгөөр үтэгжүүлхэдэ	22,3
4. Уһалалагүйгөөр ба үтэгжүүлгэгүйгөөр	10,5

Мүн зүбөөр уһалалга ба үтэгжүүлгэ хартаабхын ургасада ехээр нүлөөлдэг. Энээн тухай мелиоративна туршалгын станциин хэдэн жэлэй туршалгын баримтанууд гэршэлнэ. Жэшээнь, уһалаглаагүй ба үтэгжүүлэгдээгүй газар дээрэһээ га бүриһөө 54 центнер хартаабха абтаһан байна. Энэ газараа үтэгжүүлэнгүйгөөр, харин уһалаад бэйхада, га бүриһөө 105,2 центнер ургаса абтаһан байгаа. Удаань зүбөөр уһалаад, 20 тонно шэбхээр үтэгжүүлхэдээ, га бүриһөө 245,2 цен 40 тонно шэбхэ оруулхадаа, га бүриһөө 296 центнер хартаабха ряаһан байнабди. Тиимэһээ лагдаагүй ба үтэгжүүлэгдээгүй зарай ургасада орходоо уһала һан ба үтэгжүүлэгдэһэн газ ургаса 5 дахин дээшэлһэн б юм.

Энэ мэтээр зүб уһалалга ба жүүлгэ хэхэдэ хээрын сабшала ургаса нилээд һайжардаг. Э тухай удаадахи жэшээ харуу Үтэгжүүлэгдээгүй ба уһалагда нэгэ гектар талмайһаа 9,9 цен үбһэн хуряагдаа. Харин энэ майе 60 тонно шэбхээр үтэг лээд, уһалаад байхада, га бүр 57,7 центнер үбһэн гараһан ба Эдэ баримтанууд нүхэр Ба вай абаһан үбһэнэй рекордно у саар баталагдаа.

Нютагай болон минеральна жүүлгэнүүдые зүбөөр ба хүсэ хэрэглэжэ, үндэр ургаса туй зорилго колхознигуудай урда бигдана. Манай республика и гаяа нютагай үтэгжүүлгээр юм. Шубуунай аргал, үнэһэн, хэ, торф, фекали манай колхозу та нилээд элбэг байна. Га республика дотор олон хуушан санууд бии. Тиимэһээ эдэ үтэгжүүлгэнүүдые суглуулжа, бөөр бэлэдхэхэ ба хадагалха шэ колхозчик бүхэнэй, хүдөө а хын мэргэжэлтэ бүхэнэй уялга лоно. Республикын аймагуудай хон колхозууд гранулированна, тагай ба минеральна үтэгжү оруулха талаар нилээд ехэ дүр тэй болонхой. Тэдэ дүй дүршэл дые колхознигуудай дунда үргэн нэбтэрүүлхэ гээшэ хүдөө ажа мэргэжэлтэдэй нангин зорилго Нютагай үтэгжүүлгэнүүдые өө хоорондонь элдэб янзаар хол тэрэнэй шанар һайжаруулбал, гектарта оруулагдаха хубинь лээд бага болгодожо, үлэг үтэгжүүлгэнүүдыень ондоо талм нуудые үтэгжүүлгэдэ хэрэглэжэ лохо юм. Компост хадаа холи һон үтэгжүүлгын нэгэ янзань Хэрбээ торфые шэбхэтэй үегүү холижо, дээрэһээнь шэбхын шү адхаад, удаань һайнаар худха агаар оруулаа һаа, һайн шана компост болохо байна. Иимэ к постын тонно бүхэн 2, 3 гү. зар даа 4 тонно шэбхын орондо хэр лэгдэдэг. Компост хадаа ургама эгээл һайн үтэгжүүлгэ юм.

Үтэгжүүлгэ гамтайгаар хэрэгл тухай академик Т. Д. Лысенк заабариие колхознигууд мэдэхэ. рээниие баримталан үтэгжүү һайнаар буйлуулан хэрэглэхэ ёһ той. Хэрбээ газараа хахалхын у тээ тахяагай нэгэ тонно хуурай галаар нэгэ гектарые үтэгжүүлб ургаса дээшэлбэшье, тиимэ ех дээшэлхэгүй, харин тонно арга уһанда холижо шэнгэрүүлээд, эн һэнэй һүүлээр тэрээндээ 10 тон торф холижо худхаа һаа, 2 н үнгэрөөд байхада 10 тонно торф роо 2 гектар хартаабха үтэгжүүл шадаха байнабди. Энэ үтэгжүү 20 тонно, заримдаа 30 тонно н хын орондо хэрэглэгдэхэ байна.

Колхознигууд ба хүдөө ажах хүдэлмэрилэгшэд, уһалагдадаг зарнуудаа үтэгжүүлжэ, үндэр ур са абахын тула үбэлэй үеэ тагай үтэгжүүлэнүүдые элбэг ех бэлэдхэгты!

Н. Хребтов, Онох мелиоративна туршалг станциин агрон

К. Бобров, станциин млад научна сотрудн

Мүрысөө үүсхэгшэ

Малай үбэлжэлгын ябасые шалгаха гүрэнэй комисси Кударын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхоздо (түрүүлэгшэнь нүхэр Цагадаев) малай үбэлжэлгэ муу бэшээр үнгэргэгдэжэ байна гэжэ тэмдэглэбэ. Малажалай фермэнүүдтэ малшадай ажалай шадамараар эмхидхэгдэһэнэй ашаар малынь һайн тамир шадалтайгаар үбэлжөөндөө ороо. Үбэлжэлгын түрүүшын үдэрһөө хойшо малай харууһалга, эдеэлүүлгэ һайнаар эмхидхэгдээ. Үхэрынь 13, жэжэ малынь 9 гүүртэ болгогдон таһалагданхай. Гүүргэ, отара бүхэндэ хонишод, һаалишал ба малша-пастуучуудай хүдэлмэриие толгойлхо хүнүүд томилогдоһон байна. Һаалишад Эрдынеева, Дондокова, Данжурова, Буянтуева, Доржиева, Цыбикова болон бусад дааһан үнеэдээ һайнаар харууһалдаг, эдеэлүүлдэг юм. Тэрэнэй ашаар үнеэдынь үдэр бүри һү ехэтэй байдаг. Ниитын бүхы мал дулаан байрануудаар бүрин хангагданхай. Фермэнүүдтэ малай дэбисхэр, тэжээлэй дабһ хүсэд хүрэхэ хэмжээтэйгээр бэлэ хэгдэһэн байна. Бүхы малайнь мир шадал һайн. Малдаа эдюул бүдүүн тэжээл фермэнүүд ба гү тэнүүдые даагшалта актаар туша данхай. Малажалай фермэнү малшадай дүршэлтэй кадрнууд хүсэд бүридхэгдэнхэй.

Малайнгаа үбэлжэлгые жэшээ һайнаар үнгэргэжэ нэгэшье м тэрэ тоодо нэгэшье түл гарзалуу хагүй, малайнгаа ашаг шэмые д шэлүүлхэ, тиигэжэ ниитынгээ м ажал саашадань бүхы хэмжээг хүгжөөхэ найдамгай үндэһэ һуу байгуулхын түлөө Ждановай нэрэ жэтэ колхозой малшад аймаган хы малшадые социалистическэ мүрысөөндэ уряалха гэжэ өөһэдынь суглаан дээрэ шиидхэбэ.

Г. Очиров.

Сэлэнгын хонишодой хүсэл зориг

Манай социалистическэ промышленностьда түүхэй эд тон ехээр хэрэглэдэг болоhонтой дашарамдуулан, нооhо бэлэдхэлгын мүнөөнэй хэмжээн хадаа арадай ажахын ургажа байгаа эрилтэнүүдые хүсэд хүргиганагүй гэжэ парти, правительство өөрынгөө тогтоол соо заагаа ба. Манай хүнгэн промышленность нарин ба нарибтар нооhо илангаяа хөдөө хэрэглэнэ. Энэншье гайхалтай бэшэ. Юуб гэхэдэ, манай орон дотор советскэ хүнүүд жаргалтай байнаар ажаhууна, тэдэнэй культурна эрилтэ жэлhээ жэлдэ ургана.

Сэлэнгын аймагай колхознигууд, илангаяа колхозно хонишод, хонин ажал хүргөөхэ ба нооhо хайшалалтые дээшэлүүлхэ тухай түрэл правительствынгаа тогтоолые угаа баярлагаар угтаа. Колхозно таряашадай ажана тэниглэн байдалые улам саашадань hайжаруулхын түлөө, колхознигуудай баян шадалтай болохын, колхозуудай нинтын баялигые арбидхахын ба советскэ түнүүдэй зол жаргалай түлөө партин болон Советскэ правительствын угаа ехэ анхарал хандуулжа байнинe үшөө дахин харуулhан хэрэг мүн гэжэ тус тогтоолые манай аймагай колхознигууд баярлагаар ойлгоhон байна. Хонин ажал хүргөөхэ ба нооhо ехээр бэлэдхэхэ тухай правительствынгаа энэ хэмжээ-ябуулгые хамтынгаа суглаануд дээрэ тэдэнэр дэбжэлтэтэйгээр зүбшэн хэлсээ.

Республика дотороо эгээн томо ба томодхогдоhон колхозуудай нэгэн болохо, малажал гол hалбаритай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо болоhон хамтын суглаан дээрэ хонин ажал хүргөөхэ табанжэлэйнгээ түсэбые колхознигууд тон ехэ дэбжэлтэтэйгээр зүбшэн хэлсэhэн байна. Энэ суглаан дээрэ колхозой луговод Шагжа Санжиев нигэжэ хэлээ:

— Хонин ажал хүргөөлгэ хадаа шухалын шухала хэрэг мүн, тиимэhээ бидэнэр түсэбөө болзорhоонь урид дүүргэхэ ёhотойбди. Юуб гэхэдэ, манай ороной хүнгэн промышленностие хүргөөхын, Эхэ ороной хүсэ шадалые бэхижүүлхын тулада энэ хэрэгтэй. Энэ түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө бидэнэр тэжээлэй бата бэхи база байгуулха, малайнгаа харуулhалгые hайжаруулха, нинтынгээ малажалда үдэр бүриин анхарал хандуулха ёhотойбди.

Мүн хониной-товарна фермые даагша Дарибазар Доржиев нигэжэ хэлэhэн байна юм:

— Хониной нооhо хайшалалгые ехэдхэхэ хэмжээ-ябуулганууд хадаа хонин ажалаа түргэнөөр хүргөөхые, нооhоной шанарые эрид hайжаруулхые маанадhаа эрижэ байна. Энэ тогтоол хадаа манай хүнгэн промышленностие түүхэй эдээр тансашье дүүрэнээр хангахын түлөө бэшэ, мүн колхозно таряашадай ажана тэниглэн байдалые улам саашадань hайжаруулхын түлөө парти, правительствын анхарал ороондолгын бодото гэршэ мүн. Табанжэлэйнгээ түсэбые бидэнэр гурбан жэлдэ дүүргэхэ арга болмжотойбди. Тэрэнэй тула ехэ хонид ба хусануудай харуулhалгые hайжаруулха, хонидоо искусственнаар ороондо оруулха, ороной кампаниие эмхитэйгээр үнгэргэхэ, түл өбөлгөдэ эмхитэй hайнаар бэлэдхэжэ, бүхы хурьгадые бүрин бүтэнөөр түлжүүлхэ ёhотойбди. Элдэб үбшэнтэй тэмсэжэ, тэрээниие сүм усадхаха, нэгэшье мал хоролтодо оруулхагүй, хабарай, зунай ба намарай бэлшээриие зүбөөр ашаглаха, зундаа хонидоо үндэр газарта бэлшээхэ зорилготойбди. Юуб гэхэдэ, тэндэ ходоодоо hайн шанартай ногоон ургадаг, ходо hэрюун байдаг байна. Иигэжэ хонидоо тарган шадалтайгаар харуулhалжа шадаха байнабди.

— Парти, правительствын анхарал оролдолгодо харюу болгон, хонин ажал хүргөөхэ табанжэлэйнгээ түсэбые гурбан жэл соо дүүргэе,—гэжэ суглаан дээрэ үгэ хэлэhэн колхознигууд барандаа мэдүүлээ. Хамтынгаа суглаан дээрэ колхознигууд социалистическэ уялга нэгэн hаналаар баталан абаа. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: «Хонинойнгоо тоо толгойе улам олошоруулжа, гүрэндөө эрхим шанартай нооhо элбэг ехээр үгэхын түлөө хонин ажал хүргөөхэ табанжэлэй даабариие гурбан жэл соо дүүргэхэ, энэ хугасаа соо хонин hүрэгөө 130,8 процент олошоруулжа, 1953 оной эсэстэ 26.500 толгой хонитой болохо гэhэн социалистическэ уялга абанабди».

Мүн бусадшье колхозуудай колхознигууд хонин ажал хүргөөхэ табанжэлэй түсэбые гурбан жэл соо дүүргэхэ гэhэн социалистическэ уялганууде патриотическа дэбжэлтэтэйгээр абаа. Жэшээнь, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой Лубсан Батуевай отарынхид нарин нооhотой хонин бүриhөө 4,5 килограммhаа бага бэшэ нооhо хайшалха, 100 хонин бүриhөө 120 хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлхэ гэhэн уялга абаhан байха юм. Тэрэшэлэн XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Петр Батышев нарибтар нооhотой хонин бүриhөө 4,5 килограммhаа бага бэшэ нооhо хайшалха, 100 хонин бүриhөө 120 хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлхэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Долгоржап Эрдынеевагай отарынхид хонин ажал хүргөөхэ табанжэлэйнгээ даалгабариие 1953 оной июниин 1 болотор дүүргэхэ, шэрүүн нооhотой хонин бүриhөө 2,5 килограмм нооhо хайшалха уялга абанхай.

Манай хонишод аймагай зүблөөн дээрэшье хонин ажал хүргөөхэ даабаряа гурбан жэл соо, 1953 оной эсэс хүрэтэр дүүргэхэ, энэ хугасаа соо хонидойнгоо тоо толгойе 121 процентээр олошоруулха, 100 хонин бүриhөө 115-hаа үсөөн бэшэ хурьга абажа, нэгэшье хоролтогүйгөөр түлжүүлхэбди гэжэ үгэеэ үгэhэн байна.

Өөhэдынгөө абаhан уялганууде бодотоор дүүргэхын түлөө аймагай хонишод эсэшэгүйгөөр ажаллажа, малайнгаа үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн хүдэлмэрилжэ байна. Үбэлжэлгые нэгэшье малай хоролтогүйгөөр, hайнаар үнгэргэхэ гээшэ табанжэлэй түсэбые, өөhэдынгөө абаhан уялганууде амжалтатайгаар дүүргэхэ гол арга нүхэсэл мүн гэжэ манай хонишод мэдүүлнэ.

Аймагаймнай олонхи хонишод хонидой үбэлжэлгые эмхитэй hайнаар үнгэргэжэ байна. Жэшээнь, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хониной-товарна фермын хүдэлмэрилэгшэд хонидойнгоо намарай ороной кампаниие, искусственнаар ороондо оруулгые саг болзор соонь амжалтатайгаар үнгэргөөд, мүнөө хонидоо hайн шадалтайгаар үбэлжүүлжэ байна. Хониной отарые даагша Цыренбутыд Ашатуева 957 эхэ хонидойнгоо тамир шадалые үбэлжэлгын эхинhээ хойшо заашье доошолуулаагүй, нэгэшье хони гарзалуулаагүй. Нүгөө отарые даагша, ВКП(б)-гэй гэшүүн Бадма Бальжирова 1071 толгой хонидоо hайн шадалтайгаар үбэлжүүлжэ байна. Тэрэшэлэн Цыренжит Данчикова болон энэ колхозой бусад хонишод хонидойнгоо үбэлжэлгые муу бэшээр үнгэргэжэ байна.

Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой хонишод хонидоо hайнаар үбэлжүүлжэ байна. Хонидой отарануудые даагшад нүхэр Жамбалов—492 хони, нүхэр Бальчинов —500 гаран хони тамир шадал hайнтайгаар, нэгэшье хоролтогүйгөөр үбэлжүүлжэ байнхай. Хонидойнь байрануд hайнаар дулаалагданхай, ходо сэбэрлэгдэжэ байдаг юм. Мүн хонидынь саг соогоо уhалагдадаг ба эдеэлүүлэгдэдэг байна. Тэрэшэлэн Калининай нэрэмжэтэ колхозой хонишод хонидойнгоо үбэлжэлгые муу бэшээр үнгэргэжэ байна. Сондор Цыденовэй отарын хонишод 713 хони, тэрэ тоодо 560 эхэ хони харуулhалдаг. Энэ отарынхид хонидойнгоо байрануудые hайнаар дулаалаханхай. Тэдэнэр хонидоо hайнаар харуулhалдаг, эдеэлүүлдэг, нэгэшье толгой хони хоролтодо оруулдаггүй. Мүн Сосор Гармажаповай отарын хүдэлмэрилэгшэд 875 хониёо hайн шадалтайгаар, хоролтогүйгөөр харуулhана. Мүн нүхэд Очиртаров, Бабанов, болон бусадай отарын хонид hайнаар үбэлжүүлэгдэжэ байна. Оролдосотойгоор ажалладаг иимэ жэшээнүүд олон. Иимэ амжалтатайгаар аймагаймнай түрүү хонишод шэнэ жэлые угтаа.

Гэбэшье, манай хүдэлмэри жэгдэhайн, нэгэшье дутагдалнуудгүй гэжэ болохогүй. Малай үбэлжэлгые үнгэргэлгэдэ үшөөл ехэнүүд дутагдалнуудтай байнабди. Жэшээлбэл, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз декабрь hарын турша соо 5 хони, 15 эшэгэ үхүүлhэн, Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Галсан Дугаровай гэмээр 8 хонин уhанда ороожо үхэhэн байха юм. Тэрэшэлэн Сталинай нэрэмжэтэ колхозой Сампи Санжидаевай отарын 30 эхэ хонин тураhан, Цыренжапов ба Сосоровой отарануудта хонидой уhалалга муугаар эмхидхэгдэhэн, нарай хурьгадые абахын тула байра үшөө түхеэрэгдээгүй, мүн кормушканууд үгы байха юм. Иимэ дутагдалнууд мүн бусадшье колхозуудта үзэглэнэ.

Бии байhан бүхы дутагдалнуудае дары усадхажа, малайнгаа үбэлжэлгые эмхитэй hайнаар үнгэргэхэ, абаhан уялганууде бодотоор бэелүүлхэ зорилго хонишодой урда табигдана.

Колхозуудай партийна организацинууд хадаа хонин ажал хүргөөхэ табанжэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхын тулада дэлгэрhэн социалистическэ мүрысөөе толгойлжо, аймагай хонишодые шэнэ амжалта тээшэ зоригжуулха ёhотой.

А. Башинов,
ВКП(б)-гэй Сэлэнгын айкомой секретарь.

Улан-Удын сэмбын фабрикын нехолгын цехын бүд нэхэгшэ София Раднаева үдэрэйнгөө нормые 120 гаран процент хүүргэдэг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Раднаева ажаллажа байна.

С. Доржиевай фото.

Профсоюзна хүдэлмэрилэгшадэй семинар

Гүрэнэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай областной комитет гүрэнэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай месткомуудай байрын-ажаhуудалай комиссинуудай түрүүлэгшэнэрэй ба гэшүүдэй семинар наяхан үнгэргөө. Семинарта хабаадагшад профсоюзна тоосооото-hунгуулиин суглаанууд дээрэ hунгагдаhан нүхэд юм.

«Нүхэр И. В. Сталинай хүтэлбэреэр советскэ арад коммунизм байгуулна», «Профсоюзууд—коммунизмын hургуули мүн», «Байрын фондые хамгаалха ба байрын түлөөhэ зүбөөр абаха ябадалые хинан шалгаха» гэhэн ба бусад темэнүүдээр тэдэнэр лекцинүүдые шагнаа.

Семинарай hүүлээр байрын-ажаhуудалай комиссинуудай хүдэлмэрилэгшэд хүдэлмэриингөө дүй дүршэл тукай хөөрэлдэбэ.

hурагшадай эдэбхи

Хэжэнгын дунда hургуулиин hурагшад металлай хаядаhа суглуулха воскресник үнгэргэбэ. Воскресниктэ хабаадаhан hурагша бүхэн 100-hаа доошо бэшэ хэhэг хаядаhа суглуулба. Хамта дээрээ хэдэн зуун килограмм металл суглуулагдаhан байна. Тиихэдэ комсомолнууд Глазкова, Григорьев болон бусад 1000 килограмм хаядаhа суглуулжа тушааба.

Б.-М. Доржиев.

Филармониин артистнарай концерт

Бурят-Монголой гүрэнэй филармониин артистнар Чесана нютаг (Хэжэнгэ) ерэжэ, эндэхи долоонжэлэй hургуулиин клубта концерт харуулба. hурагшад ба колхознигууд олоороо сугларжа, артистнарай концертые хараа. Хүсэ ехэтэ барилдааша Беспятых гэгшын харуулhан номернууд сугларагшадые ехээр hонирхуулhан байна.

Ц. Чимитов.

Клубай хүдэлмэридэ анхарал табиха

Кударын аймагай Шарагольско хүдөөгэй клубые даагша нүхэр А. И. Жаркойтой хөөрэлдөөн

Кударын аймагай Шарагольско сельсоведэй бүхы колхозуудта нинтэ-политическэ, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха арга боломжонууд дүүрэн бии юм. Тиигэбэшье, эндэхи олон колхозуудта тус хүдэлмэри хангалтагүй байна. Зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ хүдэлмэриие хүдөөгэй клубта, тэрэнэй активта найдажархёод, хамаархадаггүй заншалтай. Энээндэ саашадаа тусхай анхарал хандуулха шухала гэжэ hананаб.

Манай хүдөөгэй клубай хүдэлмэридэ Шарагольско долоонжэлэй hургуулиин багшанар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, зарим колхознигууд хабаадалсадаг юм. Клубай дэргэдэ хүдөөгэй лектори хүдэлмэрилнэ. Тус лекториин гэшүүдээр багшанар, медицинскэ ба ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд, хамта 9 хүн баталагданхай. Үнгэрэгшэ 1951 оной турша соо научно-популярна, политическэ темээр 50 гаран лекци, элидхэл хэгдээ. Багшанар Н. Н. Лаптева, А. А. Домышева, ветврач П. Ф. Тихонравов гэгшэд лекционно-ойлгуулламжын хүдэлмэридэ илангаяа эдэбхитэйгээр хандадаг юм. Нүхэр Тихонравов үбэлэй сагта малай харуулhалга, hү hаалгые hайжаруулха тухай хөөрэлдөөнүүдые малшадай дунда үнгэргэнэ.

Манай клубай уранhайханай самодеятельностиин кружогто 15 колхознигууд, 2 медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд, 10 багшанар хабаадалсана. Тус кружогойхид Ленинэй нэрэмжэтэ, «Красный пахарь», «Красный пограничник», «Заря» колхозуудта арадай сүүдтэ hунгаха hунгуулиин кампаниин үедэ концертнүүдые харуулhан, элидхэл, лекци хэhэн байха юм.

Мүн «Красный пахарь» колхозой парторганизациин агитколлектив муу бэшээр хүдэлмэрилнэ. Агитаторнууд-комсомолканууд Вера Жаркова, Таня Жаркова гэгшэд малай фермэнүүдтэ, гүүртэнүүдтэ хододоо ошожо, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ, «дайшалхы хуудаhануудые» гаргана.

Теэд хүдөөгэй ба колхозно клубуудта эхин партийна организацинуудай зүгhөө саг үргэлжын туhаламжа үзүүлэгдэбэл, нилээд амжалтанууд туйлагдаха байгаа. Жэшээлхэдэ, Калининай нэрэмжэтэ колхозой парторганизацида мүнөө хүрэтэр ёhотой агитколлектив эмхидхэгдээгүй, малажалай фермэнүүдэй ба гүүртэнүүдэй агитаторнуудта ямаршье туhаламжа үзүүлэгдэнэгүй, семинарнууд үнгэргэгдэнэгүй. Тус колхозой партийна эхин организацийн суглаанууд дээрэ колхознигуудай дунда нинтэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха тухай асуудал ороидоошье хэлсэгдэгүй байха юм. Партийна эхин организацийн секретарь нүхэр Гылыкпылов, колхозой правленийн түрүүлэгшэ нүхэр Жамьянов гэгшэд колхозой клуб тухай ямаршье анхарал хандуулнагүй. Клубынь мүнөө хүрэтэр заhабарилагдаагүй, шухала хэрэгсэлнүүдээр хангагдаагүй заншаа. Мүн түлишөөр дутамаг тула огто түлигдэнэгүй.

«Красный пахарь» колхоздо (правленийнь түрүүлэгшэ нүхэр Шадрин, партийна эхин организацийнь секретарь нүхэр Григорьев) клубые даагша мүнөө хүрэтэр томилогдоодуй байhаар. Колхознигууд хамтынгаа суглаан дээрэ колхозойнгоо клубые шухала хэрэгсэлнүүдээр хангаха, хүдэлмэриень hайжаруулан табиха тухай тусхайта тогтоол абаhан байха юм. Тиигэбэшье hаань, колхозой хүтэлбэрилэгшэд энээн тушаа зохихо хэмжээ абанагүй.

Мүнөө культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй урда олониитые коммунистическэ ёhоор хүмүүжүүлхэ гэhэн харюусалгата зорилго табигданхай. Тиимэhээ, нютагай партийна организацинууд клубуудай, библиотекэнүүдэй, уншалгын байшангуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ туhалха бээ гэжэ ехэтэ найданаб. Би культурна фронтын хүдэлмэрилэгшэдэй суглаанда хабаадалсажа, уранhайханай самодеятельностиин болон клубай хүдэлмэриие hайжаруулха талаар нилээд олон заабаринуудые оложо абааб. Тус суглаан дээрэ үгтэhэн заабаринуудые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ, хүдөө зоной дунда культурно-ниитын хүдэлмэри hайжаруулгые туйлаха байнабди.

Радиоузелнууд хүдэлмэрилнэгүй

Хорин аймагай колхозно радиоузелнуудhаа миил 2—3-ниинь хүдэлмэрилнэ. «Путь Сталина», «Пламя», Кировэй нэрэмжэтэ болон бусад колхозуудай радиоузелнууд питанигүй дээрэhээ хүдэлмэрилнэгүй. Тиигэбэшье, аймпотребсоюз (түрүүлэгшэнь нүхэр Ильин) энээн тушаа ямаршье анхарал хандуулнагүй. Гадна зарим колхозууд радистнуудай тусхай курса дүүргэhэн хүнүүдээ ондоо хүдэлмэридэ томилдог байна. Кульска сельсоведэй «Родник», «Пламя» болон бусад колхозуудта тиимэ баримтанууд бии. Тэрэшэлэн олохон колхозуудай малажалай фермэнүүд ба отаранууд дээрэ табигдаhан радиоприемнигууд мүнлэ питанигүй дээрэhээ хүдэлмэрилнэгүй. Сталинай нэрэмжэтэ (Үдэ), «Красный партизан» колхозуудай түрүүлэгшэнэр нүхэд Будожапов, Красиков гэгшэд аккумоляторгүй дээрэhээ радиоузелнуудайнгаа хүдэлмэрилдэггүй байбашье, аймагай хэлхеэ холбооной контороhоо аккумолятор худалдажа абанагүй.

Радиоузелнуудай хүдэлмэриие hайжаруулха тушаа эрид хэмжээ абаха хэрэгтэй.

Б. Шаралдаев.

ГЭДЭРГЭЭ УРАДХУУЛАГДАХА МҮРЭНҮҮД

☆

М. ДАВЫДОВ,
инженер

☆ ☆

Кзыл-Кумай хооhон губи талануудта олон удаа би ябааб, эртэ үрдэн городуудай hандархайнуудые, уhалуурийн хуушанай каналнууд ба түхеэрэлгэнүүдэй үлэгдэлүүдые тэндэ хараhан байнаб. Рис таридаг «газарнууд», тайлбарилан хэлэбэл, дэгнүүл набтарханаар обоолжо хүреэ хэhэн бишыхан хонхорнууд, багахан жалганууд мүнөө хүрэтэрөө тэндэ үлөө, хэзээ нэгэ сагта эндэ уhатай ба сэсэрлиг салууд hалбаран ургадаг байhаниинь лабтай. Уhанай үгы болохоло, мүн ажамидарал үгы болоhон байна. Аму-Дарья мүрэнэй анхандаа үрэжэлтэй байhан бур шорсийhоо бии болоhон эльhэн добонуудтай хооhон губи талада, гансахан ла уhан ажамидаралые тэхэрюулжэ шадаха байна. Уhа шиигээр дутамаг, нарата уужам талада ажамидарал тэхэрюулхын тулада уhа хаанаhаа абаха гээшэб?

Сибириин гол мүрэнүүд уhаар баян юм. Советскэ Союзай уhанай гол ресурснуудай ороной хойто районуудта байhаниинь карта хараха үзэхэлэ эли болоно. Обь, Енисей, Лена гэжэ Сибириин хүсэтэ мүрэнүүд ой тайга, бүтүү балай тундра соогуур ба зарим хубинь хододоо хүрэнгэ хүйтэн байдаг хиаарнуудаар урдан гарана. Энэ хадаа уhанай тон ехэ ресурс мүн! Хэрбээ, жэшээлхэдэ, Обь ба Енисей мүрэнүүдээр жэл соо урдадаг уhые (942 кубическа километр уhан!) шистернэнүүд соо эюулбэл Газар hара хоёрой хооронд охи зайе байгааб.

5 дахин үлүүлхээр утатай түмэр замай состав болохо байна. Зүгөөр, Сибириин хүсэтэ мүрэнүүдэй хойто зүг шэглэн урдажа, мүльhэтэ океан руу өөрынгөө уhые дэмы шудхадагынь гэмшэлтэй. 2392 кубическа километр уhан ямаршье ашаг туhагүйгөөр, сибирьскэ мүрэнүүдээр урдан океанда ороно. Энэ тоогой тон ехэ байhые юун элирүүлнэб гэхэдэ, дурсагдаhан тоо хадаа Советскэ Союзай бүхы гол мүрэнүүдээр урдадаг уhанай 60 процентнь болоно.

Хэрбээ Сибириин мүрэнүүдэй хүйтэн уhые Дунда Азиин халуун губи тала руу шэглүүлбэл яаха байнаб?

Дунда Азида инженер-гидротехнигээр хүдэлмэрилжэ байhан тулада тэндэ уhанай дуhал бүхэнэй ямар ехэ үнэтэйе би hайнаар мэдэнэб. Гэбэшье, Сыр-Дарья ба Аму-Дарьягай уhые хэршье гамтайгаар хэрэглээ hаа Дунда Азиин үргэн ехэ талануудые хүсэд уhалжа шадахагүй байhаниинь тон эли юм. Сибирь! Энэ хадаа хэдэн олон миллион гектар каракумска ба кзылкумска губи талануудые, приаральска ба приказаликска талануудые Эмба ба Урал мүрэнүүд хүрэтэр уhажуулха булаг мүн болоно. «Обь-Енисейскэ проблемэ» гэжэ мүнөө нэрлэгдэдэг тон орёо комплексын проект зохёожо би эхилhэн байгааб.

Советскэ Союзда нацистска Германиин добтолон ороходо энэ хүдэлмэриие зогсоохо баатай болоhон байнаб. Би армида ошожо саперофицерэй тушаал даажа ябаhан байгааб. Зүгөөр, даинай дүүрэн сасуу өөрынгөө схемэнүүд ба зурагуудые улам эрщэтэнгээр зохеожо эхилhэн байнаб. 1948 оной февральда проектээ гол түлэб өөлэн болгоо пэм. Бүхэсоюзна инженерно-техническэ научна обществода элидхэл хэжэ, проектынгээ үндэнэнүүд тухай ой анха түрүүн олон зоной урда хэлэжэ үгэлэн байнаб. Минии дурадхал зарим хүнүүдтэ бэелүүлэгдэжэ болошогүй зүйл гэжэ панагдаhан байгаа. Зүгөөр, тусад элитэ мэргэжэлтэд тэрэниием дэмжэлэн байха юм.

Сибириин мүрэнүүдые Дунда Азиин халуун губи руу шэглүүлхэ тухай бодомжолгын удхань ямар байнаб?

Обь мүрэн дээрэ Иртышын адагhаа доохонуур 76 метр үндэртэй плотина (хаалта) барихаар хараалагдана. Уhанай нюруунь ехээр дээшэлэн, Обь, Иртыш ба Тобол мүрэнүүд халижа тон ехэ дайда уhанда абтаха байна. Гиихэдэнь газаран бүмбэрсэг дээрэ эгээн ехэ энэ уhа сөөрэмэй юрэнхы талмаинь 250 мянган квадратна километр болохо юм. Тайлбарилан хэлэхэлэ Азовско далайhаа 7 дахин ехэ сөөрэм тогтохо байна. Нижне-Обско искусственна далай хадаа Обь мүрэнэй урда зүг шэглэн урдаха замые хааха «хаалганууд» болохо Тургайска набтар хадануудые тулаха байна. Эдэ «хаалганууд» «нээжэ» Тургайска набтар хаданууде hэтэлhэн 900 километр утатай искусственна канал малтажа болохо юм.

Нижне-Обско далайhаа уhан энэ каналаар урда зүг шэглэн шуучн урдаха болоно. Уhан хадаа ямаршье искусственна түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэлгэтүй шахуугаар, набтар газарнуудаар саашаа урдан, Аральска далайда орожо, тэрэнэй уhые дабhагүй болгоод, урданай хатажа шэргэшэhэн гол мүрэнүүдэй набануудаар дам саашаа урдажа, Казахстанай ба Дунда Азиин газарнуудта хүрэхэ байна. Урда зүгэй губи таланууд хүрэтэр Сибириин уhанай урдан ошохо заман утань 4 мянган километр байхаар мүнөө багсаамжаар тодорхойлогдоо. Энэ замай 1800 километрые нуурнууд, уhа хадагалалгын бусад сөөрэмүүд эзэлхэ, 950 километрнь хуушанай гол мүрэнүүдэй hабануудаар гараха ба 1250 километртэнь искусственна каналнууд малтагдаха байна.

Хойто зүгhөө урда зүг тээшэ урадхуулан абаашаха уhанай хэмжээе саашалань ехэдхэхын тулада энэ системэдэ Енисейн уhые ничлүүлхээр хараалагдана. Тэрэнэй тула 90 километр утатай канал малтагдажа, Енисейн уhан Нижне-Обско далайда оруулагдаха байна. Обь ба Енисей Дунда Азиин ба Казахстанай губи талануудые уhаар хангаха байна. Мүн эдэ мүрэнүүд дээрэ, тэрэшэлэн уhанай шэнэ бүхы магистраль ба hалаанууд дээрэ гидроэнергетическэ хэдэн олон узелнуудые бариха арга олгогдохо байна. Жэл соо урадхуулан абаашагдаха 300 үлүүтэй кубическа километр уhан болбол гандадаг районуудай 25 миллион шахуу гектар газарые уhалжа шадаха гэжэ тоолон тодорхойлогдоhон байха юм. Тэрээнhээ гадна, 30—35 миллион гектар бэлшээриин ба сабшалангай газарнууд уhажуулагдаха юм. Уhажуулагдаhан энэ угаа ехэ районой талмай хадаа Холбоото Штатуудай, Японийн, Египедэй, Италийн, Канадын ба Австралийн бүхы уhалагдадаг газарые хамта дээрэнь абаhанhаа ехэ байна. Дунда Азиин ба Казахстанай хүдөө ажахын продукци 5—7 дахин дээшэлхэ юм. Хооhон губийн уhалагдаhан хүрьhэнүүд дээрэ хлопок, сахарна свекло, рис, виноград, каучуконосууд, ороohото ба цитрусова культуранууд ургаха байна. Мүнөө хооhон губи тала байhан газар үрэжэл ехэтэй бүян хизаар болохо юм.

Энэ проектые бэелүүлээд байхада Карска далайhаа Каспиин далай хүрэтэр, тиигээд Нижне-Обско далайгаар, Енисейгээр ба Ангарска каскадаар Байкал хүрэтэр гүнзэгы уhатай транспортна шэнэ магистраль Советскэ Союз соо бии болохо байна. Далайн судоходно шэнэ замай магистралийн утань 8 мянган километр байжа, гол мүрэнүүд Уралые Кузбасстай, Дунда Азитай, Казахстантай, тэрэшэлэн Сибириие ороной европейскэ хубитай холбохо юм. Холын Игаркаhаа пароходто hуугаад Москва орожо болохо байна. Пароходууд хадаа Кзыл-Кумай ба Кара-Кумай мүнөөнэй хооhон губинууд соогуур гараха болоно.

Нижне-Обско тон ехэ далайе тогтоолго, хододоо гандадаг ба губи талын районуудта хэдэн миллиард кубометр уhанай хүрэжэ ошолго Дунда Азиин ба Казахстанай, мүн Баруун Сибириин сагай уларилай эрхэ байдалые hайжаруулха байна. Дунда Азиин сагай хурса хуурай уларил зөөлэрхэ юм. Эдэ районуудта жэлэй ба сүүдхын туршада тон хүйтэн гү, али ехэ халуун байхаяа болихо юм. Сибириин горьтойхон хубида агаар шииг ехэтэй, үбэлынь урин зөөлэн болохо байна. Сагай уларилай шэрүүн хүйтэн дээрэhээ газартаряалангай ажал эрхилхэ аргагүй байhан газарнуудта тарилга хэгдэдэг болохо юм.

Минии дурадхалай юрэнхы хараа бодол иимэ байна. Энэ проект зохёоходоо арадай ажабайдалай условие саашадань hайжаруулха, байгаалие хүнэй мэдэлдэ абаха хүсэлтэй байгааб.

Проект тухай ехэ дискуссинууд (буляалдаанууд) болоhон байха юм. Тэрэнэй эсэстэ проектые зохёолгодо элдэб мэргэжэлэй инженернүүд ба эрдэмтэд хабаадалсажа, ороо. Минии дурадхал Московско гидротехническэ институдта, тэрэшэлэн СССР-эй науканууудай Академийн үйлэдбэриин хүсэнүүдые шэнжэлхэ институдай эрдэмтэдэй соведтэ зүбшэн хэлсэгдээ. Проект болбол науканууудай Академийн энергетикын научно-шэнжэлэлгын институдай зүблөөн дээрэ мүн лэ хэлсэгдэhэн байна. Энэ зүблөөндэ Советскэ Союзай элдэб городууд ба районуудhаа Москва ерэhэн мэргэжэлтэд хабаадалсаа. Эндэ столицын эрдэмтэдэй, Дунда Азиин, Закавказьеын, Украинын, Эстонско, Латвийска ба Литовско республиканууудай наука ба техникын ажалябуулагшадай hанамжанууд ба шүүмжэлхы ажаглалтанууд шагнагдаhан байха юм.

(Түүхэлэнь 4-дахи нюурта).

СПОРТ

Улан-Удын һурагшадай спартакиада

Январиин 3-да Улан-Удэ городой пионернүүд ба һурагшадай спартакиада эхилбэ. Тэдэнэр санаар, конькигаар ба гимнастикаар мүрысэхэ байна. Спартакиадада дунда ба долоонжэлэй һургуулинуудай 400 шахуу эдир спортсменүүд хабаадаха юм.

Санашадай урилдаанда 102 эдиршүүл гараба. 14, 15, 16 наһатай хүбүүд ба басагад, 17, 18 наһатай эдир хүбүүд ба басагад дүрбэн группада хубаарилагдаа.

Үдэрэй 1 часта старт үгтэжэ, гурба, таба ба арбан километрнүүдтэ урилдаан эхилһэн байна. Бага наһанайнь хүбүүд табан километртэ урилдааба. 27 минута 30 секунда соо тэрэ дистанциие гаталһан долоонжэлэй № 8 һургуулиин һурагша Бобылев түрүү һуури эзэлээ.

Арбан километртэ урилдааһан эдир хүбүүдэй дунда ехэ һонин тэмсэл болоо. Тэрээндэ түмэр замай № 68 дунда һургуулиин һурагша Постников эрхим саг харуулаа. Тэрэ хадаа дээрэхи дистанциие 51 минута 5 секунда соо, хүбүүдэй № 1 дунда һургуулиин һурагша Тулинов 53 минута 50 секунда соо гаталба.

Эдир басагад гурбан километртэ урилдааһан байна. Тэрээндэ № 2 һургуулиин һурагша В. Гусева 20 минута 57 секунда соо гүйлгэжэ, түрүү, һуури эзэлээ. Удаадахи гурбан һууринуудыень № 9 һургуулиин һурагшад Оськина, Шитикова, Сиверская гэгшэд эзэлбэ.

Аха наһанайнь басагад табан километртэ урилдаагаа. Энэ дистанциие 31 минута 40 секунда соо гаталһан басагадай № 65 дунда һургуулиин һурагша Нина Копылова түрүү һуури эзэлээ. Хоёрдохиие Куделина, гурбадахиие Мордовская гэгшэд эзэлбэ.

Санын спортоор командна түрүү һуурие аха наһанай хүбүүдһээ № 16 дунда һургуулиин һурагшад, долоонжэлэй һургуулинуудай һурагшадһаа № 8 һургуулиинхид, бага наһанай хүбүүдэй дундаһаа эрэшүүлэй № 1 дунда һургуулиинхид эзэлээ.

Басагадай командна түрүү һуурие долоонжэлэй һургуулиинхидай дундаһаа № 4 һургуулиин һурагшад, дунда һургуулинуудай дундаһаа № 9 һургуулиин команда, бага наһанай басагадай дундаһаа басагадай № 65 дунда һургуулиин һурагшад эзэлһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (Зүүн гарһаа) 10 километрын урилдаанда 2-дохи һуури эзэлһэн Улак-Удын № 1 һургуулиин һурагша Владимир Тулинов, басагадай группада урилдаажа, 5 километрын дистанциие 31 минута 40 секунда соо гаталжа, городой чемпионой нэрээргэ абаһан Нина Копылова. Доодо тээнь № 3 һургуулиин командын түлөөлэгшэ Чикина 5 километрын дистанци гаталжа ябана.

З. Веснинагай, А. Мантаевай фото.

Һурагшадай шатарай турнир

Сосново-Озерскын дунда һургуулиин дирекци шатараар һургуулидоторой түрүү һуури эзэлэгсэй турнир үнгэргэбэ. Турнирта 34 һурагшад хабаадалсаа. 9-дэхи классай һурагша Гармаев Һургуулиингаа чемпионой нэрээргые хоёрдохиёо абаба. Тэрэ хадаа нэгэшье хүндэ шүүгдээгүй.

В. Байбородин.

ГЭДЭРГЭЭ УРАДХУУЛАГДАХА МҮРЭНҮҮД

(Түгэсхэл)

Ой модоной Бүхэсоюзна научно-техническэ общество болбол модо урадхуулгын проблемые шиидхэхэ ба Дунда Азиие, ороной Зүүн-Урда талые модоор хангаха талаар тус проектые ,шэнжэлэн хаража үзөө. СССР-эй хүдөө ажахын Министерствын уһанай ажахын Главна управленин научно-техническэ общество сибирскэ уһанай хүрэжэ ошохо районуудта газар уһалалгын ба таряа тарилгын проблемые шиидхэхэ талаар проектын хэр тааламжатай байһые хаража үзэһэн байна. СССР-эй загаһанай промышленностиин Министерствын научно-техническэ совет болбол ороной загаһанай ажахын хуби заяанда тус проектын ямар удхашанартай байха тухай дискусси үнгэргэһэн байха юм.

Бүхэсоюзна географическа обществын московско филиал мүн лэ дискусси эмхидхээ. Гидротехникээр, гидрологёор, биохимеэр, хүрьһэ шэнжэлэлгээр, геологёор, климатологёор мянга үлүүгэй научна хүдэлмэрилэгшэд, инженернүүд, мэргэжэлтэд, профессорнүүд ба географуд-студентнүүд университедэй үүжам ехэ зал соо сугларһан байна. Гандадаг районуудта уһа ехээр урадхуулан абаашаха хоёр вариантые зүбшэн хэлсэхые сугларагшадта дурадхагдаһан байгаа. Нэгэниинь минии, нүгөөдэнь экономическа науканудай кандидат А. Шульга гэгшын вариантнууд байһан юм. Тэрэ хадаа Урда-Сибириин мүрэн гэдэгые байгуулга хараалһан байгаа. Проектнь миниихиһээ ямар илгаатайб гэхэдэ, Енисей, Обь мүрэнүүдэй ба тэрэнэй аса һалаануудай эхинһээнь уһа абахаар тэрэ хараална. Дискусси гурбан үдэр соо үргэлжэлөө. Энээниие научна олониитэ тон ехээр һонирхоһон, энэ тон орёо проблемэ шиидхэхэ талаар хүдэлмэрилжэ байһан бидэнэртэ ехэ туһа хүргэһэн байна.

Научно-шэнжэлэлгын институудта, мүн инженернэ общественнэ ассоциацинуудта зүбшэн хэлсэлгэнүүдэй олонтоото дискуссинуудай болоһоной һүүлээр СССР-эй электростанцинуудай Министерствын научно-техническэ соведэй экспертизээр (шалгалтаар) минии дурадхал харагдажа үзэгдөөд, проект зохёолго ба бэдэрэлгэ-шэнжэлэлгын хүдэлмэри эхилхээр һайшаан дурадхагдаһан байна. Шэнжэлэлгэ хэхын ба проект бэлэдхэхын тула шухала хэрэгтэй мүнгэ эөөри һомологдоо. Хэдэн арбаад инженернүүдэй туһаламжатайгаар би Сибириин уһые Дунда. Азиин ба Казахстанай районууд худар урадхуулан абаашаха элдэб вариантнуудые шэнжэлэн үзэхэ зуураа, арадай ажахыда эгээл химда болохо вариантые бэдэржэ байнаб.

... Дунда Азиин губи талануудаян хизаар болохо. Энэ хадаа байгаалиин хүсые хүнэй мэдэлдээ оруулһан асари ехэ илалта болохо байна.

(«Новости» гэжэ журналай 1951 оной № 6).

Египедэй премьер-министр Нахас-пашагай мэдүүлгэ

КАИР, январиин 3. (ТАСС). Дунда Востогтохи английска газарай хүсэнүүдэй главнокомандалагша генерал Робертсоной декабриин 31-нэй мэдүүлгэдэ харюу болгон, январиин 1-дэ Египедэй премьер-министр Нахас-пашагай хэһэн мэдүүлгые бүхы ехэ газетэнүүд түрүү хуудаһанууд дээрээ толилбо.

«Египетскэ правительство болбол, — гэжэ Нахас-паша ,хэлэбэ,— дүрбэн гүрэнэй (США-гэй, Англиин, Франциин ба Турциин) дурадхалнуудые тусхай буруушааһан ба англичануудай гаража ошюогүй сагта иимэрхүү ямаршье дурадхалнуудые хаража үзэхэе арсаха юм гэжэ хэдэн ушарта тайлбарилһан байгаа. Энэ асуудалаар Египедэй хараа бодолынь хубилаагүй, манай дурагүй юумэеэ хэхыемнай англичануу баадхажа шадахагүй. Суэцкэ каналай зонодо английска сэрэгүүдэй байһан ябадал Египедэй суверенитедтэ эсэргүү сэхэ агресси мүн. Уласхоорондын уһан замаар суднын ябалгын сүлөө хамгаалнабди гэһэн шалтагууд огто үндэһэгүй байна. Египет хадаа Суэцкэ каналай эзэн гээшэ, тиимэһээ гарсахан лэ Египет энэ каналаар суднын ябаха сүлөөе хамгаалха эрхэтэй юм».

«Англичануд хүсэрхэлгэдэ харюусана» гэһэн Робертсоной баталалгань «баримтануудые муухайгаар хазагайруулһан хэрэг гээшэ, ушарынь англичануд — агрессорнүүд гээшэ, харин бидэнэр тэдэнэй хүсэрхэлгэдэ харюу болгон эсэргүүсэлтэ хэнэбди». Нахас-паша саашань иигэжэ мэдүүлбэ: «Энэ хадаа англичануудай орон бэшэ, харин манай орон гээшэ, тиимэһээ тус ороние хамгаалхын тулада тэдэнэй оролдохын хэрэг огто байхагүй. Англичануудай террористическэ ябуулгануудай үндэһөөр, политикаяа манай хубилгаха юм гэһэн найдалгаар тэдэнэр өөһэдыгөө мэхэлхэ ёһогүй. Египет өөрынгөө политикын шэглэл тодорхойлоо, тиин эрилтэнүүдэйнгээ бүрин бэелүүлэгдэхэ хүрэтэр тус политикые ябуулжа үргэлжэлхэ юм».

Генерал Робертсоной мэдүүлгые шэнжэлэн, гадаадын хэрэгүүдэй министрын уялгануудые гүйсэдхэгшэ Фарадж-паша иигэжэ хэлэбэ: «Генерал Робертсон мэдүүлгэ соогоо дайнай ба сэрэгэй ябуулгануудай аюулаар занана, гэбэшье, эпэнь маниис айлганагүй. Энэ заналтые хатуу шангаар ба эгигэл түгэлдэр уттаха байһанаа мэдэнэбди».

Фарадж-паша түгэсхэлдөө иигэжэ мэдүүлбэ: «Дүрбэн гүрэнэй дурадхалнуудые генерал Робертсоной һануулһан ябадал эдэ дурадхалнууд Египедые эзэмдэжэ үргэлжэлхэ ба тэрэниие английска эзэмдэлгэһээ уласхоорондын эзэмдэлгэ болгохо ябадалда шэглүүлэгдэһэн байна гэһэн египетскэ правительствын этигэлые батадхана. Египедэй ба арабска гүрэнүүдэй зүбшөөхэ гү, али зүбшөөхэгүй байһанһаа дулдыдангүйгөөр эдэ дурадхалнууд баадхагдаха юм гэһэн Робертсоной баталалга эгээн муу зүйл болоно».

Египет тушаа английска заналтануудаг

Генерал Робертсоной мэдүүлгэ

ПАРИЖ, январиин 3. (ТАСС). Франс Пресс агентствын мэдээсэлһээ харахада, Дунда Востогтохи английска газарай сэрэгүүдэй главнокомандалагша генерал Робертсон Англиһаа бусажа ерээд, Фэйндлахи аэродром дээрэ декабриин 31-дэ мэдүүлгэ хэбэ, тэрэнь Суэцкэ каналай зонодо өөрынгөө позицинуудые яабашье хамгаалха гэжэ Англиин хараалһаниие батална.

Робертсон энээн тушаа бардамаар иигэжэ мэдүүлбэ: «Өөрынгөө мэдэлдэ бидэнэр хүсэд хүрэхэ хүсэнүүдтэй байнабди, бусад оронуудай дэмжэлгэ абанабди».

Робертсоной мэдүүлгын түгэсхэлдэ иигэжэ хэлэгдэнэ: «Сагай үнгэрхэдэ гү, али шуһата тулалдааануудай болоһон шалтагаанаар политикаяа хубилгаха юм гэжэ бидэн тухай бодожо эндүүрхэ ёһогүй». «Дунда-восточко командовани» гэдэгэй байгуулагдаагүй сагта Англи өөрынгөө «позицинуудые Суэцкэ каналай зонодо» хэбээрнь байлгаха юм гэжэ Робертсон мүн лэ зааба.

Тус мэдүүлгээ английска премьер-министр Черчиллиин даалгабаряар хэбэб гэжэ Робертсон хэлээ.

Дальна Востогтохи англо-американска зүрилдөөнүүд тушаа

НЬЮ-ЙОРК, январиин 3. (ТАСС). «Чикаго Сан энд Таймс» газетын вашингтонско корреспондент Ку гэгшын мэдээсэлэнэй ёһоор, Англи хадаа Японы тушаа хэлсээ эбдэбэ гэжэ Холбоото Штадуудые гэмнэбэ. Тус хэлсээе 1951 оной июнь һарада Даллес ба Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министр байһан Моррисон гэгшэд баталһан болобошье, тэрэнь толилогдоогүй. Бэшэгээр хэжэ, текстыень зүбшэлдэһэн тус хэлсээнэй удхань юуб гэхэдэ, «эбэй» договорой хүсэнлөө орохоной һүүлээр Японы хадаа Чан Кай-шитай гү, али Хитадай арадай правительствотай али нэгэтэйнь хэлсээ баталхаяа шиидхэхэ ёһотой гэжэ Ку мэдээсэнэ.

1951 оной декабрь һарада Токио ошоходоо, Даллес болбол Чан Кай-шитай нэгэн талын «эбэй» договор баталхые ба дипломатическа харилсаа тогтоохыень японско правительствода дурадхаһан байгаа.

Тиихэдэнь Токиодохи холбоной английска миссиин толгойлогшо посол зэргэтэй Деннинг хадаа Даллестай уулзаһан ба Англитэй урдада баталһан хэлсээн тухай тэрээндэ һануулһан байна. Чан Кай-шитай нэгэн талын договор баталха зорилгоор Японидо США-гэй ушаруулдаг хашалтые Даллес-Моррисоной протоколтой ямар ушарһаа холбожо болохоб гэжэ Вашингтондохи английска посольство США-гэй гүрэнэй департаментһаа тэрэшэлэн асууһан байна. Англичануд хадаа Формоза дээрэхи гоминдановецуудтай японско баяшуулай үгэсэхые арсаагүй. США-гэй хашалтагүйгөөр, Японы хадаа Чан Кай-шитай договор баталжа болохо юм гэжэ англичануд мэдэрһэн байгаа. Гэбэшье, США-гэй эрилтээр Японы Чан Кай-шитай эбэй договор баталаад, удаа тээнь Хитадай рынок гээһэн дээрэһээ экономическа бэрхэшээлнүүдтэй тохёолдоо һаань, юу болохоб гэжэ Англи асууһан байгаа. Энэнь экономическа бэрхэшээлнүүдэй түлөө гэмые США-да гү, али баруун зүгтэ тохохо арга боломжые Японидо олгохо байгаа гэжэ англичануд хэлсэнэ.

«Американска энэ политикань Японие коммунистическэ Хитадһаа таһалаад, японско худалдаа наймаае Англиин угаа ехээр үрдилдэдэг Зүүн-Урда Азиин оронуудта эльгээхэ бэшэ гү» гэжэ англичануд юунһээшье үлүүгээр бодоно гэжэ Ку заана.

Капиталай оронуудта юумэнэй сэн улам хүндэрнэ

Шэнэ, 1952 он капиталистическэ оронуудай ажалшадта урмагүй перспективэнүүдые асараа. Үлэсхэлэн ба үгырэл хоохорол хадаа американо-английска империалистнуудые даган ябадаг правительствонуудай хархис политикын үрэ мүн.

Хэдэн олон оронуудта шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрнүүд шухала хэрэглэлэй ба эдеэ хоолой сэнгүүдэй саашанхи хүндэрэлгөөр тэмдэглэгдэбэ.

Норвегидэхи сэнгүүдэй департамент хадаа сырэй ба загаһанай (норвежскэ ажалшадай эдеэ хоолой гол продуктнуудай нэгэн) сэнгүүдые 7 ба 5,5 процентээр тус тустань дээшэлүүлхэ түхайда түсхай соносхобо. Январиин 1-һээ хойшо Финляндида һүнэй, сырэй ба талханай зүйлнүүдэй сэнгүүд 10—20 процент, Израильда рисэй, загаһанай ба сахарай сэнгүүд 20—30 процентээр хүндэрһэн байна.

Мексикэһээ мэдээсэһэнэй ёһоор, сэнгүүдэй асуудалнуудые эрхилһэн правительственна статистическэ управлени мүнөө үедэ мексиканска песогой (мүнгэ) худалдан абаха шадабаринь 1939 онойхиин миил 23 процентнь болоно гэжэ соносхобо. Энэ үе соо Мексикэ дотор эдеэ хоолой продуктнуудай сэнгүүд 4,5 дахин ургаба.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, январиин 3. (ТАСС). Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин соединенинүүд Хитадай арадай һайндуратанай частнуудтай нигта хани харилсаатай ябажа, бүхы фронтнууд дээрэ американо-английска интервентнүүдтэ ба лисынмановска сэрэгүүлтэ эсэргүү хамгаалалгын байлдаануудые хэжэ үргэлжэлөөд, тэдэнэй хүнүүд ба техникые гээлтэ хоролтодо оруулаа гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главнокомандовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Центральна ба баруун фронтнуудээрэ онсо хубилалта болоогүй.

Зүүн фронт дээрэ Арадай армиин соединенинүүд фронтын зарим участогууд дээрэ буудалдажа үргэлжэлһэн байна.

Египедтэхи байдал тухай английска агентствын мэдээсэл

ЛОНДОН, январиин 3. (ТАСС). Рейтер агентство Каирһаа иигэжэ дамжуулаа:

Суэцтэ мүнөөдэр болоһон тулалдаанай эсэстэ английска 15 солдадууд алагдаа гэжэ Египедэй дотоодын хэрэгүүдэй министр мэдүүлбэ.

Профсоюзуудай Бүхэкорейскэ федерациин протест

ПХЕНЬЯН, январиин 3. (ТАСС). «Корейскэ республика» гэдэгэй гражданинууд боложо бүридхэгдэхыень Японидо һуудаг 600 мянган кореецүүдые японско правительство баалаһан байна. Японско правительствын эдэ ябуулгануудта эсэргүү протест мэдүүлһэн профсоюзуудай Бүхэкорейскэ федерациин мэдүүлгые корейскэ газетэнүүд тилилбо.

Кореядэ даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээнүүд

ПЕКИН, январиин 3. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондент Кэсонһоо иигэжэ мэдээсэнэ:

Зүблэхэ зүйлэй 3-дахи пунктые хаража байгаа подкомитедэй үсэгэлдэрэй заседани дээрэ американецууд хадаа корейскэ территори дээрэхи барилгануудтушаа хизаарлалта хэхэ зэргээр манай талын дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархаха тухай өөрынгөө тэнэг эрилтые баадхажа үргэлжэлһэн байна, тиихэдээ даб дээрэхи эблэрэлгэ тухай хэлсээн хоёр талын суверенитедтэ хохидол ушаруулхань лабтай юм гэһэн урдынгаа удхагүй баталалгые дахин дабтаба.

Энэ шал тэнэг баримтые манай делегат буруушаагаа. Манай талын дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархаха тухай ямар нэгэн пунктнуудые даб дээрэхи эблэрэлгэ тухай хэлсээндэ оруулха ябадалые манай тала зааханшье тохёолдуулхагүй юм гэжэ һүүлэй 30 гаран үдэр үргэлжэлһэн хэлсээнүүд нүгөө талада ямаршье һэжэггүйгөөр харуулха ёһотой байгаа гэжэ манай делегат мэдүүлбэ. Хэды тиимэ болобошье, нүгөө талада хадаа хэлсээнүүдые зорюута удаа шаруулха гэһэн тэнэг эрилтэй баадхажа үргэлжэлһөөр.

Зүблэхэ зүйлэй 4-дэхи пунктые хаража байгаа подкомитедэй заседани дээрэ нүгөө тала хадаа сэрэгэй бүхы пленэйхидые сүлөөлэлтухай манай талын принципые зүбшөөһэн тухайгаа үгөөр мэдээсэһэн байгаа, гэбэшье, сэрэгэй бүхы пленэйхидые бултыень бусаан үгэхэ арсаба, үнэндөө сэрэгэй пленэйхидые 1:1 тоогой үндэһөөр андалдах гэжэ дурадхаба. Мүнөө үедэ нүгөө талада манай сэрэгэй 176.679 пленэйхид байна, манай талада тэдэнэй 11559 сэрэгэй пленэйхид бий юм. Нүгөө талын дурадхалай зорилгонь юуб гэхэдэ, манай талын сэрэгэй 165.120 пленэйхидые элдэб шалтагаанаар һаатуулан барихыг гэһэн болоно. Манай сэрэгэй олон пленэйхидые һаатуулан барихыг нюуса бэшээр һэдэһэн энэ дурадхалые ямаршье ушарта зүбшөөхэгүйбди гэжэ манай делегат эридээ зааба. Бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалда дуратай хүнүүд нимэ бүдүүлиг ба эшүүригүй дурадхалыг нэгэшье сагта тэсэхэгүй байна.

США-да хитадуудые мүрдэн хэһээнэ

ПЕКИН, январиин 3. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондент Кантонһоо иигэжэ дамжуулна:

Американска засагаархидай арест доро 6 һарын турша дотор байһанаа, һая Нью-Йоркһоо бусажа ерэһэн хитадай моряк Фан Ши-линь иигэжэ мэдүүлбэ: Холбоото Штадуудай засагаархид хилын саана һуудаг хитадуудта улам зэрлиг муухайгаар хандадаг боложо байна. Хитадай эмигрантнууд саг үргэлжэ арестовалагдана, сүлөөрхыг түлөө ехэ мүнгэ түлэхэ баатай болоно. Июниин 16-һаа декабриин 3 хүрэтэр 1000 гаран хитадууд мүрдэгдэн хэһээгдээ.

Холбоото Штадуудта азиатска арадуудай түлөөлэгшэдэй хуули ёһоор орохо эрхыень хаһаһан расистска хуулинуудые хэрэглэн, Трумэнай правительство олон хитадуудые, мүн бусад оронуудай түлөөлэгшэдые оронһоо сүлэбэ. Терророй энэ кампаниин туһаламжатайгаа эмигрантнуудые эхэ оронһоонь таһалан холодуулха ба тэдэнэй организацинуудай ажал-ябуулгада һаа ушаруулхые һэдэнэ.

Американецуудаар сүлэгдэһэн нүгөө нэгэн хитад моряк Чэнь-Жуй-к гэгшэ иигэжэ мэдүүлбэ: «1951 оной январиин 31-нэй һүниин хахадт американска иммиграционно засагаархид ба нью-йоркско полиц Канчжай ассоциациин (Хитадай иммигрантнуудай организаци) байра соо нэгжэлгэ хэбэ. Хитадай 83 морягууд, тэрэ тоодо би арестовалагдаад, 10 гаран һара соо арестодоро байгаабди. Декабриин 3-дэ бидэниие ябуулһан байна».

Июниин 16-да Фэйчжоу гэжэ хуудалдаа наймаанай ассоциацида бүх хитадай эмигрантнуудай бусад организацинуудта иимэрхүү добтолгонууд хэгдээ, тиин 100 гаран хитадууд арестовалагдаһан байна.

Американска заншал

Мүнгэ хулгайлха ба эдишэ абаха ябадал гүрэнэй аппарадта дэлгэрэнхэй

ВАШИНГТОН, январиин 2. (ТАСС). Мүнгэ хулгайлха ба хууран мэхэлхэ ябадал Холбоото Штадуудай гүрэнэй аппарадта үргэнөөр дэлгэрһэнтэй дашарамдуулан, мүнөө үедэ тусхай тушаалта нюурнуудай «моралие заһаха» методүүд тухай элдэб янзын дурадхалнууд оруулагдана.

Зарим хүнүүд эртэ урдын «хуушанай этикэдэ» бусажа орохые дурадхана, гүрэнэй албахаагшадта зорюулан «этикын кодекс» гэдэгые тогтоохо гэжэ уряална. Урда сагта жүүлигүүдэй мүн лэ олон байһан ушарһаа, «хуушанай этикэ» туһалхагүй гэжэ зарим хүнүүд элэй мэдүүлнэ.

Республиканецуудай нэгэн — сенатор Тоби (Нью Гемпшир штадһаа) ная Вашингтондо телевизионно сетеэр үгэ хэлэхэ зуураа правительственна чиновнигуудые бүх мүнгэ хулгайлагшадые хэһээхыг тула... нюрга сохихо ябадал дахин бии болгохые уряалба. Нюрга сохихо газарнуудые һэргээн байгуулха, мүн албанда байхалаа муу зан гаргаһан федеральна бүхы чиновникуудые сохихын тула тэдээндэ эльгээхэ эрхые сүүдүүдтэ олгоһон хуули конгрессэй абахыень Тоби хүсэнэ гэжэ «Вашингтон пост» газетэ түрүү статья соогоо зааба.

Уласхоорондын хэлсээнүүдые зүришэнэ

БЕРЛИН, январиин 3. (ТАСС). Баруун-германска иллюстрированнэ «Дер шпигель» журналай мэдээсэһэнэй ёһоор, французска, бельгийскэ, итальянска, люксембургска ба немецкэ офицернүүдэй хоорондо Парижда хэгдэһэн нюуса хэлсээнүүдэй үедэ, ерээдүйн, «европейскэ армиг» гэдэг тухай хэлсээн туйлагдаа гэжэ хэлэгдэнэ.

«Парижһаа абтаһан үнэн мэдээнүүдэй ёһоор,—гэжэ тэрэ мэдээсэлсоонь хэлэгдэнэ,—43 дивизитэй байха европейскэ арми дотор немецкэ сэрэгүүд тус бүридөө 300 танктай 6 танкова дивизиһээ, тус бүридэнь 200 танк үгтэхэ 6 мотомеханизированна дивизиһээ, 1800 реактивна истребительнүүд, тагнуулай самолёдуудыг истребительнүүд - бомбардировщикуудһаа бүридэхэ байна».

Харюусалгата редактор Б. А. ОЧИРОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7.85, отв. секретаря—3.23. Отделов: партийной жизни, культуры и быта—4.52, сельскохозяйственного и промышленности—6.84, мест. информации и писем—6.84. Для междугородных переговоров 16.

Н—00384. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000.